

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

HISTORIE NACISTICKÉHO REŽIMU V NĚMECKU

Autor práce: Jiří Salva
Studijní obor: Regionální studia
Forma studia: Prezenční
Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Strnad
Katedra: Katedra společenských věd

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Štěpánu Strnadovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

SALVA, J. *Historie nacistického režimu v Německu : bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011 52. s.,
Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Štěpán Strnad

Klíčová slova: nacismus, NSDAP, Třetí říše, politický systém, Adolf Hitler

Bakalářská práce podrobněji zkoumá socioekonomickou i politickou situaci, která v Německu panovala na počátku dvacátých let minulého století. Tato nelehká doba nastartovala řadu procesů, které dopomohly k tomu, aby se nacismus v Německu dokázal prosadit. Práce se následně snaží podrobně vyobrazit politickou a sociální atmosféru v dobách, kdy Německo bylo pod vládou nacionálního socialismu. Cílem je vyhodnotit prvky a zásady nacistického politického systému, který se za dobu svého praktikování neustále vyvíjel. Práce se také věnuje zahraniční a expanzivní politice nacistického režimu. Práce vychází z odborné tištěné literatury převážně zahraničních autorů – politologů i historiků.

ABSTRACT

SALVA, J. *History of national socialism in Germany : Bachelor thesis*. České Budějovice : The college of European and Regional studies, o. p. s., 2011 52. p., Supervisor: Mgr. Štěpán Strnad

Key words: nazism, NSDAP, Third empire, political system, Adolf Hitler

This bachelor thesis closely searches social, economical and political situation in Germany in early twenties in Twentieth Century. This difficult time started a series of effects which caused rise of era national socialism. Thesis attempts closely picture political and social atmosphere in Germany under rule of nazism. One of main objectives is interpretation of elements and guides nazism political system, because this system has still developed. Bachelor thesis also deals with foreign and expansive policy of nacional socialism. Thesis flows from specialized publications mainly from foreign authors – polimetricians and historians.

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	8
2 PRVNÍ KROKY K ROZMACHU	9
2.1 SITUACE PO PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLCE	9
2.2 EKONOMICKÉ PROBLÉMY V NĚMECKU NA ZAČÁTKU 20. LET A NÁSLEDNÝ HITLERŮV PIVNÍ PUČ V MNICHOVĚ.....	10
2.3 EKONOMICKÁ KRIZE, NSDAP A JEJÍ PRVNÍ VOLBY A NÁSTUP ADOLFA HITLERA K MOCI	14
3 ŽIVOT V TŘETÍ ŘÍŠI.....	19
3.1 NACISTÉ U MOCI	19
3.2 KAŽDODENNÍ ŽIVOT VE TŘETÍ ŘÍŠI A REVITALIZACE EKONOMIKY A HOSPODÁŘSTVÍ	20
3.3 RASOVÁ IDEOLOGIE, ANTISEMITISMUS A HOLOCAUST	23
4 CESTA K VÁLCE.....	28
4.1 PORUŠENÍ VERSAILLESKÉ SMLOUVY	28
4.2 ANSCHLUSS RAKOUSKA	29
4.3 ZAHRANIČNÍ SPOJENCI	33
5 ...A PŘIŠLA VÁLKA	36
5.1 MNICHOVSKÁ DOHODA A INVAZE DO POLSKA	36
5.2 SITUACE V ŘÍŠI V OBDOBÍ VÁLKY – DO OPERACE “BARBAROSSA”	40
5.3 KARTA SE OBRACÍ.....	42
5.4 ZAČÁTEK KONCE	45
5.5 KONEC SMUTNÉ ETAPY	47
ZÁVĚR.....	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	51

ÚVOD

Nacistická nadvláda v Německu byla pro lidskou společnost bezesporu jednou z nejděsivějších etap dvacátého století. Lidstvo sice zažilo ve své historii několikrát podobný typ nátlakového a agresivního vládnutí, přesto je forma a profilace nacionálního socialismu poněkud jiná, než jakou měly, nebo mají ostatní totalitní či vojenské režimy. Nacismus sám o sobě s sebou přinášel prvky vládnutí a jednání, se kterými se moderní společnost již dlouho neselekala, nebo je dokonce nezažila vůbec. Asi největším rozdílem, kterým se nacionální socialismus prezentuje oproti ostatním totalitním režimům, či nátlakovým skupinám, je jako jeden z hlavních bodů uváděna rasová a náboženská ideologie, která se nesla v duchu nadřazenosti a rasové diskriminace. Toto téma ani dnes neubírá na aktuálnosti. Prvky určitých forem nacismu přetrvávají ve společnosti i dnes. Tyto organizace se snaží aktivně zapojovat do politického dění například v Německu, Británii, velká základna těchto skupin se nachází na Balkáně. Forma prezentování je ale jiná než dříve. Je to součást životního stylu, postoje vůči moderní společnosti. Nacionalismus a bohužel ani rasismus u těchto skupin nevyumizel. Přestože jsou tato politická uskupení ve výrazné menšině oproti velkým politickým stranám, není možné je přehlížet a je třeba si uvědomit, že stále představují pro společnost jistou hrozbu.

Už jen tento fakt je natolik zajímavý, že si zcela dozajista žádá bližšího zkoumání. Abychom pochopili, jakým způsobem se zrodila a dostala k moci takto krvavá vláda nacionálního socialismu, a proč vůbec byla alespoň ze začátku tak úspěšná, musíme si uvědomit pár důležitých základních politických, sociologických a ekonomických faktorů, které se v této době projevovaly a v nemalé míře určitým způsobem dopomohly k tomu, aby se tento režim dokázal v civilizované společnosti uchytit a prosadit.

1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem práce je bližší zkoumání a poznání nacistického politického režimu. Práce se ale nezabývá jen politickým systémem. Díky tomu, že politika ovlivňuje i situaci v každém státě, práce se věnuje i ekonomickým a sociálním faktorům, které se projevily před nastolením nacismu i během nacistické vlády. Práce se snaží zodpovědět na základní otázky, které s vládou nacismu přímo souvisí. Cílem bude pochopit situaci, díky které se nacismus dostal do popředí. Důležitou skutečností, kterou je třeba si objasnit, je nacistická diktatura jako taková. Pochopení myšlení nacistů a objasnění si základních hodnot a prvků nacismu nám dává ucelenější obraz toho, jak tento režim vystupoval, jak fungoval, co prosazoval a také proč zanikl.

Práce vychází především z tištěné, převážně zahraniční literatury. Jako pomocné, druhotné zdroje posloužily elektronické zdroje. Nezbytnou součástí byla analýza a studium literatury, která má pro práci stěžejní význam stejně tak, jako studování dalších, méně důležitých zdrojů. Ať již jde o periodika, sledování médií, či internet. Práce je plynulá a neobsahuje v sobě řadu neobjasněných skutečností. Přesto je však důležité zdůraznit, že i v této době panují určité nejistoty ohledně některých situací. Například britský historik, který spolupracuje s BBC, Laurence Rees a jeho studie *“Nacisté – dějiny varují”*. Ve svém díle přisuzuje zapálení Říšského sněmu téměř s určitostí Marinusi van der Lubbem. Nicméně je třeba si uvědomit, že díky nacistické honbě za absolutní mocí lze polemizovat o zapálení ze strany nacistů a poté svalit vinu na jiné tak, aby se nacisté zbavili opozice. I s takovouto možností je třeba počítat. Závěr práce vyhodnocuje počínání a jednání nacismu jako celku. V práci nelze ani opomenout vliv, který nacistický režim měl na zbytek Evropy.

2 První kroky k rozmachu

2.1 Situace po první světové válce

Po první světové válce, přesněji řečeno, po uzavření Versailleského válečného míru, panovala na německém území bída a hlad. Ostatně stejně tomu bylo i v ostatních částech válkou zdevastované Evropy. Tyto problémy byly logicky způsobeny čtyři roky trvajícím válečným stavem. Netřeba připomínat, že na každou válku nejvíce doplácí civilní obyvatelstvo. Ani v tomto případě tomu nebylo jinak. Lidé byli znechuceni situací, ve které se Německo těsně po válce nacházelo. A to ze dvou důvodů. Prvním, jak už bylo zmíněno, byla sociální situace, se kterou byly úzce svázány právě problémy jako hlad, bída, či nemoci... Druhý důvod, možná trochu paradoxně, pro některé daleko závažnější nežli chudoba nebo nedostatek potravin, by se dal nazvat jako nestabilní vnitrozemská politická situace.

Po válce totiž Německo přestalo být monarchií a vytvořila se tzv. *“Výmarská republika“*. Tu po válce vyhlásil poslanec Phillip Scheidemann z okna říšského sněmu.¹ Právě odstoupení císaře a nastolení republiky bylo pro vojíny, kteří se vrátili z front domů k rodinám, jednou z největších dýk, která jim byla po válce vražena do zad. Němečtí vojíni totiž byli známi svou oddaností vlasti a monarchii brali za cosi posvátného.² Najednou tu byla republika. A s ní vlna různých střetů jak názorových, tak rasových. Ke střetům těchto názorově různorodých skupin docházelo poměrně často. V takovémto uskupení se pohyboval právě i Adolf Hitler a jeho stoupenci. Příčinou střetů byla tedy změna politického systému, jak bylo popsáno výše, tak také socioekonomická situace. O špatné sociální a ekonomické situaci po první světové válce věděli i nacisté. A to byla přesně situace, kterou ke svému převzetí moci potřebovali. Hlásali svá typická hesla a slibovali odplatu všem těm, kteří za tuto nezáviděníhodnou situaci mohli.³ Nacisty policie po pár nepokojích v ulicích jasně upozornila, že nestrpí další výtržnosti. Nacionalisté, pokud chtěli převzít moc, museli nejprve počkat na moment, kdy bude jejich strana mít více přízně mezi obyčejnými lidmi. Jedině pak může být úspěšná. K popularitě jim dopomohl i Dietrich Eckhart, který změnil nacistický týdeník s názvem *“Völkischer Beobachter“* na deník. Tím se

¹ BEDÜRFTIG, F. *Třetí říše a druhá světová válka – lexikon německého nacionálního socialismu 1933 – 1945*. Prostor nakladatelství s. r. o., 1. vydání, 555. s., ISBN 80–7260–109–1.

² *Takovéto chování německých jednotek má přímo zapuštěné kořeny v historii. Němci se snažili uchovat tradici a vštěpovali vojsku tvrdou pruskou disciplínu. Ne nadarmo. Pruská armáda byla v minulosti považována za jednu z nejorganizovanějších armád v Evropě.*

³ BRUCE, G. *Nacisté*. Nakladatelství Vašut, 1. vydání, 39. s., ISBN 80–7236–109–0.

tyto noviny s nacionalistickou tematikou dostaly ještě více do podvědomí německého obyvatelstva. Nikdo v tu dobu však ještě netušil, že se za pár let tyto noviny stanou největšími v Německu.⁴ Vznik Výmarské republiky a špatná socioekonomická situace tak dala šanci pro rozvoj extrémistických „*politických*“ uskupení. A to na obou pólech politického spektra.

2.2 Ekonomické problémy v Německu na začátku 20. let a následný Hitlerův Pivní puč v Mnichově

Jak již bylo řečeno, po válce zastihla Německo finanční a ekonomická krize. Pochopitelně, že lid nebyl vůbec spokojen s danou situací. A to jak ve městě, tak na venkově. Po válečných reparacích byla německá Výmarská republika v hluboké ekonomické depresi, která s sebou přinesla hyperinflaci. Vláda v Německu musela na tuto situaci reagovat. Aby se co nejvíce a co nejrychleji stabilizovala již tak napjatá situace, začaly se snižovat stavy ve státní správě. Malá, méně důležitá oddělení, se buď rušila úplně, nebo se sloučila s jinými odděleními. Téměř 750 000⁵ drobných státních úředníků přišlo o svou práci.⁶ Krom toho – dřívější režim na státní zaměstnance myslel, měl pro ně nachystané speciální výhody. S místem zaměstnanci tedy přišli i o tyto výhody. To lid nesl hodně těžce, a proto byl velmi nespokojen s takovými rozhodnutími. Situace na venkově nebyla o nic lepší. Díky reparacím přišlo Německo o poměrně velký kus půdy, který byl jasně znát v běžné produkci surovin. Nelze se vůbec divit, že němečtí sedláci museli opustit svá venkovská stavení a poohlédnout se po práci ve větších městech. Aby se totiž zlikvidoval státní dluh, museli dělníci odvádět veliké daně z vypěstovaných produktů i z půdy, kterou vlastnili. Ani přírodní podmínky nebyly v tu dobu sedlákům nakloněny. Přišly veliké deště, krupobití, epidemie myšího moru, nebo slintavka.⁷ Díky tomu bylo zemědělství v Německu tehdy velice oslabeno. Pro shrnutí a lepší představu: Je nutné brát tedy v úvahu skoro milion úředníků, kteří přišli o práci ve státní správě, většinou ti, kteří pracovali ve státních úřadech nebo v bankovníctví. Dále pak bídná situace na venkově, kde panovala neúroda. Stále vysoká inflace, a navíc neustálé nepokoje v centrech měst. Taková situace nutila lid (především

⁴ BRUCE, G. *Nacisté*. Nakladatelství Vašut, 1. vydání, 39. s., ISBN 80–7236–109–0.

⁵ BURLEIGH, M. *Třetí říše – nové dějiny*. Nakladatelství Agro, 1. vydání, 70.s., ISBN 978–80–257–0054–9.

⁶ BURLEIGH, M. *Třetí říše – nové dějiny*. Nakladatelství Agro, 1. vydání, 70.s., ISBN 978–80–257–0054–9

⁷ BURLEIGH, M. *Třetí říše – nové dějiny*. Nakladatelství Agro, 1. vydání, 71. s., ISBN 978–80–257–0054–9.

nižší střední třídu) k tomu, aby vážně přemýšlel o svých prioritách. Proto nemálo lidí bylo ochotno přiklonit se třeba i k extrémní volbě politické strany. Takové strany totiž lidem nabízely většinou lepší časy, nové zaměstnání, sociální jistoty a výhody. Většinou se mluvilo o přeběhu k bolševikům, nicméně situace končila tak, že různé skupiny lidí daly svůj hlas nově vzniklým politickým a zájmovým uskupením, která hájila zájmy jednotlivých skupin obyvatelstva.⁸ Byla jen otázka času, kdy tato špatná socioekonomická situace ve státě rozvráceném po válce dosáhne svého maxima a přijde pokus o státní revoltu. O čin takového ražení se pokusil právě Adolf Hitler se svými přívrženci.

Hitlerův Pivní puč v Mnichově je brán oficiálně jako první velký pokus nacionálně – socialisticky smýšlejících jedinců o státní převrat aby tak mohla být svržena, mezi nimi tak neoblíbená, Výmarská republika. Hlavním cílem bylo vytvořit Říšskou radu a samozřejmě dát věci v zemi “*dopořádku*“ tak, jak situace vypadala před první světovou válkou. Jak už bylo zmíněno, Výmarská republika byla něco, co v žádném případě nemělo u nacionálních socialistů místo. Bohužel pro ně, Versailleská dohoda zněla jasně a Německo muselo na podmínky vítězných mocností přistoupit.

Pokud bychom si měli odpovědět na otázku, proč byl vůbec první pokus o státní převrat veden zrovna v Bavorsku – v jeho hlavním městě – v Mnichově, (zcela jistě by se totiž nabízela jiná varianta – a to Berlín) odpovědí je fakt, že oblast Bavorska byla vždy baštou a doupětem nacionálních socialistů. Proto bylo pro pučisty jistější zprvu nastolit a upevnit si svou sféru vlivu v “*domácím prostředí*“. Vše to začalo v Mnichově v místním měšťanském pivovaru, kde měli místní správci Bavorska veřejně hovořit nejen o ekonomických problémech v zemi, ale také o problémech poválečného rozpoložení Německa samotného. Byl listopadový večer roku 1923.⁹ Nejdůležitějším správním trojlístkem, který měl držet chatrnou situaci po válce v Bavorsku pohromadě, byl generální komisař Gustav von Kahr, Generál Otto von Lossow – velitel říšské branné moci a policejní plukovník Hans von Seißer.¹⁰ O tom, že pivnice byla dobře střežena, nebylo pochyby. Shodou náhod byl ale na projev pozván i Hitler, který měl v tu dobu již se svými nejvěrnějšími plán, jak provést samotný puč. Pokud hlavní postavou na jedné straně byl Gustav von Kahr, pak na druhé stál právě Hitler. Ještě

⁸ BURLEIGH, M. *Třetí říše – nové dějiny*. Nakladatelství Agro, 1. vydání, 71. s., ISBN 978–80–257–0054–9.

⁹ BROZSAT, M. *Uchopení moci – vzestup NSDAP a zničení Výmarské republiky* Nakladatelství Lidové noviny, 1. vydání, 11. s., ISBN 80–7106–276–6.

¹⁰ BROZSAT, M. *Uchopení moci – vzestup NSDAP a zničení Výmarské republiky* Nakladatelství Lidové noviny, 1. vydání, 11. s., ISBN 80–7106–276–6.

plný ideálu. Potupa v podobě Versaillského míru a následných reparací byla pro něj obrovským zklamáním, které jeho a spoustu dalších naplnilo vztekem. Ten byl smísen s touhou zasáhnout do politické situace, která po válce v Německu panovala. Hitler, který se vrátil do Mnichova v roce 1919 rovnou z fronty, měl již v roce 1922 po Mnichově příznačnou přezdívku “*mnichovský král*“.¹¹ Opravdu byl znám po celém Mnichově, především díky svým velkohubým, sáhodlouhým, emotivním projevům, vedených především proti komunistům či Židům. Hitler měl zkrátka přirozený talent, jak zacházet a komunikovat s davy lidí.¹²

Hitler si stihl během svých početných demagogických výstupů vytvořit okruh věrných společníků, kteří byli buď již velice zapálení nacionální socialisté, nebo se Hitlerovi podařilo je přesvědčit ke stejnému názoru. Jedním z hlavních Hitlerových kolegů a stoupců (alespoň v začátcích) byl Ernst Röhm. To byl člověk, na kterého se Hitler mohl kdykoliv obrátit. Tento plnoštíhlý muž s knírkem organizoval náborů do branných jednotek, vždy stál Hitlerovi po boku, a nakonec se stal i velitelem “*SA*“¹³ tzv. “*hnědých košil*“. Dále je určitě důležité připomenout Dr. Wilhelma Fricka – úředníka policejního prezidia. Díky němu byly “*SA*“ často přehlíženy policií (policie v nich spíše viděla pořádkové jednotky, které dohlížely na pořádek v ulicích, než skupinky ultrapravicových rváčů), Hermanna Göringa a především hrdinu nacionálních socialistů Ericha Ludendorfa.¹⁴

Co vlastně Hitlera a ostatní nacisty vedlo k touze spáchat puč? Nabízí se odpověď, že Hitler akci podobného rázu zamýšlel již nějaký čas před samotným pučem. Nicméně do té doby nepřišla ta správná příležitost. Věděl, že pokud se situace nezlepší a nezmění, bude Německo a jeho pověst silného státu, a to jak ekonomicky, tak vojensky, zcela zapomenuta. Nacistům v rozhodnutí puč spáchat dopomohl i fakt, že se v roce 1922 Benitu Mussolinimu povedl revoluční pochod na Řím.¹⁵ Tím se Mussolini jmenoval na “*Duceho*“¹⁶ a získal moc nad celou Itálií. V podstatě bez větších komplikací. Hitler tak dostal motivaci. Před začátkem celé akce v pivnici bylo nacistům

¹¹ BROZSAT, M. *Uchopení moci – vzestup NSDAP a zničení Výmarské republiky* Nakladatelství Lidové noviny, 1. vydání, 17. s, ISBN 80–7106–276–6.

¹² BROZSAT, M. *Uchopení moci – vzestup NSDAP a zničení Výmarské republiky* Nakladatelství Lidové noviny, 1. vydání, 17. s, ISBN 80–7106–276–6.

¹³ *Sturmabteilungen – útočné oddíly.*

¹⁴ BROZSAT, M. *Uchopení moci – vzestup NSDAP a zničení Výmarské republiky.* Nakladatelství Lidové noviny, 1. vydání, 22. s, ISBN 80–7106–276–6.

¹⁵ EVANS, R. J.: *Nástup třetí říše – od Bismarcka do roku 1933.* Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 1. vydání, 188. s., ISBN 80–7306–257–7.

¹⁶ *Duce – Italský výraz pro pojem “Vůdce”*

jasně naznačeno, že veškerý pokus o převrat bude tvrdě potlačen *“Reichswehrem“*.¹⁷ Pučisté tedy museli myslet také na to, jak odstranit ozbrojený odpor. Pivnici nakonec před pučem obklíčily Jednotky *“SA“* tak, aby nemohl nikdo ani ven, ani dovnitř. Cílem bylo odstranit bavorskou vládu a přimět von Kahra, aby dal volnou ruku při pochodu na samotný Berlín.¹⁸ V momentě, kdy Hitler vešel se svými kumpány do pivnice zaujal strategickou pozici. Poté, když byla pivnice obklíčena jednotkami *„SA“*, se Hitler prodral až k podiu. Von Kahr již v tu dobu vedl svou řeč. Postavil se na židli, vypálil ze svého revolveru ránu do stropu a prohlásil:

*“Právě začala národní revoluce. Bavorská vláda je sesazena. Bude ustanovena prozatimní říšská vláda. Říšská branná moc a zemská policie stojí na naší straně. Na kasárnách již vlají naše vlajky. Sál je obklíčen šesti stovkami mužů v plné zbroji. Prosím zachovejte klid, jinak nechám umístit kulomet na galerii.“*¹⁹

V tuto chvíli Hitler neměl ani z daleka vyhráno. Pivnici ovládl, zbývalo mu však ještě celé město, respektive důležité instituce ve městě. Policejní prezidium měl díky Frickovi zajištěné; důležitým bodem byla pro něj hlavně radnice, dobrovolnická škola pěšího vojska,...²⁰ Víceméně musel dostat pod kontrolu všechny ozbrojené složky, což byl vskutku nadlidský výkon. Poměrně logická je představa, že se zvěsti po městě, z velké části velice netransparentní, nesly rychle. Proto obyvatelstvo muselo být ve velké nejistotě. I na to Hitler myslel a pověřil Julia Streichera hlavním koordinátorem skrze propagandu. Nacisté přikládali propagandě veliký význam. Opravdu nutno dodat, že umění propagandy měli zvládnuté do detailu. Především pak Joseph Goebbels. Nacisté odjakživa razili teorii, že propaganda musí být cíleně mířena na masy lidí a musí být přizpůsobena i těm neinteligentním. To byla skupina, do které nacisté vkládali naději.²¹ Mezitím se několik Röhmových oddílů dostalo do křížku se zemskou policií a přestřelka si vyžádala první oběti. Nicméně i přesto žil Hitler v domnění, že obyvatelstvo díky propagandě má na své straně (včetně sympatizantů v řadách zemské policie), vyhlásil pochod od pivnice zkrze město.

¹⁷ *Reichswehr – ozbrojené síly Výmarské republiky.*

¹⁸ EVANS, R. J.: *Nástup třetí říše – od Bismarcka do roku 1933.* Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 1. vydání, 188. s., ISBN 80–7306–257–7.

¹⁹ BROZSAT, M.: *Uchopení moci – vzestup NSDAP a zničení Výmarské republiky* Nakladatelství Lidové noviny, 1. vydání, 29. s., ISBN 80–7106–276–6.

²⁰ BROZSAT, M.: *Uchopení moci – vzestup NSDAP a zničení Výmarské republiky* Nakladatelství Lidové noviny, 1. vydání, 33. s., ISBN 80–7106–276–6.

²¹ EVANS, R. J. *Nástup třetí říše – od Bismarcka do roku 1933.* Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 1. vydání, 169. s., ISBN 80–7306–257–7.

Začátek konce přišel až na Residenzstraße, kam byli víceméně odkloněni, jelikož mezi Dvoranou vojevůdců a kostelem Sv. Kajetána byla policejní zátarasa s kulomety.²² Strážníci zemské policie vyšli vstříc na Residenzstraße proti Hitlerovu bojovému šiku. Nejprve jen gumovými obuškami, což pro revolvéry a puškami ozbrojenými pučisty nebylo nic. Zprvu policejní kordon zdál se být prolomen, náhle ale přes Dvoranu vojevůdců přispěchal poručík von Godin. Proti jeho jednotce byly nejdříve použity bodáky na puškách, a poté se rozpoutalo krvavé peklo.²³ Kdosi vystřelil první kulku, a pak vše mělo dominový efekt. Salva policejních revolverů a karabin měla za následek mnoho zraněných a zabitých na Hitlerově straně. Tito padlí pučisté byli následně od roku 1933, po nástupu Hitlera k moci, bráni jako hrdinové nacistického hnutí a pohřbeni v kamenných sarkofázích právě symbolicky v Dvoraně vojevůdců.²⁴ Ve skutečnosti situace hrdinsky ale nevypadala. V momentě, kdy policisté začali pálit, se dali extremisté chaoticky na úprk. Pouze Ludendorff, který byl náhodou nezraněn, pokračoval v pochodu. Nakonec byl ale zatčen. Hitlerovi se sice podařilo z města uprchnout na venkov ke svému příteli Hanfstaengovi, pak byl ale po dvou dnech 11. listopadu dopaden zemskou policií a převezen do Landsbergu.²⁵

Hitler v Landsbergu měl podle rozsudku strávit 5 let, ale po osmi měsících byl podmíněně propuštěn na svobodu. Při pobytu ve vězení sepsal dílo „*Mein Kampf*“, které mu zapisoval na papír jeho věrný kolega Rudolf Hess.

2.3 Ekonomická krize, NSDAP a její první volby a nástup Adolfa Hitlera k moci

Po úspěšně potlačeném Mnichovském puči, který zosnoval Hitler spolu s Ludendorffem, Röhmem, Goebbelsem a dalšími (za výrazné pomoci „SA“), nastal ve Výmarské republice resp. v Bavorsku toužený klid a mír. Ostatně od roku 1924 do roku 1929 prožívala Výmarská republika velké období. Po Ebertově²⁶ smrti přešel na jeho

²² BROZSAT, M. *Uchopení moci – vzestup NSDAP a zničení Výmarské republiky*. Nakladatelství Lidové noviny, 1. vydání, 37. s, ISBN 80–7106–276–6.

²³ BROZSAT, M. *Uchopení moci – vzestup NSDAP a zničení Výmarské republiky*. Nakladatelství Lidové noviny, 1. vydání, 37. s, ISBN 80–7106–276–6.

²⁴ BROZSAT, M. *Uchopení moci – vzestup NSDAP a zničení Výmarské republiky*. Nakladatelství Lidové noviny, 1. vydání, 37. s, ISBN 80–7106–276–6.

²⁵ BROZSAT, M. *Uchopení moci – vzestup NSDAP a zničení Výmarské republiky*. Nakladatelství Lidové noviny, 1. vydání, 37. s, ISBN 80–7106–276–6.

²⁶ *Friedrich Ebert – zakladatel Výmarské republiky*.

místo uznávaný von Hindenburg, který měl situaci v zemi stabilizovat.²⁷ Tedy alespoň prozatím. Jak již bylo řečeno, Hitler si měl ve státní věznicí Landsberg odpykávat pětiletý trest za rozpoutání Mnichovského puče. Za dobré chování byl ale po osmi měsících propuštěn. A vrátil se. Silnější a ještě více odhodlaný uskutečnit svůj plán jak ovládnout Německo.

Po neúspěchu o převrat sice padlo dost obětí na straně revolucionářů, nicméně Hitlerovy velké ryby zůstaly naživu a co více, byly neustále ochotny Hitlera podpořit a spolupracovat s ním jakmile se vrátil z výkonu trestu. Už v té době Hitler přesně věděl, jak by měla nacistická Třetí říše pod nacistickou vládou vypadat. Založená na vojenské diktatuře, stoprocentně disciplinovaná a rasově čistá.²⁸ Fakt, který nelze přehlédnout, je ten, že při Hitlerovi stála řada okolností, které mu jaksí pomohly ke kýženému úspěchu. Německo se v roce 1923 totiž dostalo do křížku s vítěznými mocnostmi z první světové války, protože odmítlo dodávat reparace v podobě paliv, přesněji řečeno uhlí. Spojeneckým jednotkám nezbylo poté nic jiného, než obsadit oblast Porúří. V zemi nastal zmatek a německá měna se zcela zhroutila. V tu dobu se americký dolar kupoval za 18 000 německých marek.²⁹ To byl jistě jeden z prvních náznaků toho, že se ekonomická situace po válce jen tak nevrátí do starých kolejí. I přes růst členů v Hitlerově straně volební úspěchy nepřišly hned. Např. při volbách v r. 1928 nacisté dostali do Reichstagu pouhých 12 mandátů – vyhráli socialisté se 153 mandáty.³⁰ Přišel ale moment, který Hitlerovi hodně pomohl. V roce 1929 nastal tzv. „Černý pátek“, krach na světoznámé burze na Wall Street, což spustilo světovou hospodářskou krizi. Mimo USA zasáhla krize i zbytek světa. Snad jen Rusko v tu dobu mělo svých problémů dost. Jeho ekonomická situace byla špatná již několik let, a proto možná Rusko tento jev nepocítilo tolik jako třeba západní a střední Evropa. Proč takto ovlivnil pád burzy v New Yorku i zbytek světa, a proč k takovému jevu vůbec došlo? Odpověď hledejme přímo ve spojených státech. Pokud někdo na první světové válce opravdu vydělal, byly to právě USA. Pod prezidentem Wilsonem šla ekonomika v Americe masivně vpřed a s ním i technický pokrok. Tento vzestup pokračoval i za prezidenta

²⁷ BRADLEY, J. F. N. *Dějiny Třetí říše*. 1. vydání, Praha: Victoria Publishing a.s., 1995. 28. s., ISBN 80-85865-95-5.

²⁸ EVANS, R. J. *Třetí říše u moci 1933 - 1939*. 1. vydání. Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 21. s. ISBN 978-80-7306-323-8.

²⁹ BRADLEY, J. F. N. *Dějiny Třetí říše*. 1. vydání. Praha: Victoria Publishing a.s., 1995. 28. s., ISBN 80-85865-95-5.

³⁰ BRADLEY, J. F. N. *Dějiny Třetí říše*. 1. vydání. Praha: Victoria Publishing a.s., 1995. 31. s., ISBN 80-85865-95-5.

Hoovera. Automobil či radiový přijímač nebyl pro střední třídu ve 20. letech až tak velký finanční problém. Navíc se rozmohl nový trend v podobě obchodu s cennými papíry a hlavně půjček. Každý si bral půjčky a skupoval akcie. Stala se z tohoto druhu obchodování masová a módní záležitost. Každý občan, při tak velikém ekonomickém růstu, chtěl utrhout kus pro sebe. Akcie po koupi nabývaly neskutečných hodnot! Jako příklad uveďme akcie americké společnosti "Goldman, Sachs & Company" jejíž cena začínala přibližně na 100 dolarech za kus a po pár týdnech, oficiálně 27. února 1929, měla hodnotu 222,5 dolaru za položku!³¹ Zkáza na sebe nenechala dlouho čekat. Ještě den před oficiálním krachem nehýřila burza aktivitou a proběhl poměrně klidný večer. Pak ale náhle miliony akcií změnily majitele. Nákupní příkazy zmizely a investoři se snažili za každou cenu prodávat. Akcie byly prakticky neprodejné, popřípadě za minimální cenu. Ztráta během jednoho dne činila astronomických 14 miliard dolarů!³² Tyto hororové předpovědi se dostaly i na ostatní světové burzy po světě. Londýnská burza spolu s milánskou a berlínskou zaznamenaly podobné scénáře. Banky v Americe logicky stáhly půjčky, kterými mělo být revitalizováno německé hospodářství. Pak přišla obrovská ekonomická deprese.³³

Na německou ekonomiku měla tato situace fatální následky. Některým německým firmám hrozil bankrot. Některé společnosti bankrot vyhlásily a musely propouštět dělníky. Téměř každý třetí dělník v Německu se ocitl bez zaměstnání. Politický systém v Německu se totálně rozpadl, prezident jmenoval vládu odborníků, kteří měli zajistit škrty v ekonomice a hospodářství tak, aby Německo jako stát mohlo vůbec fungovat.³⁴ Každý si logicky dovede představit, jak to v tu dobu v ulicích větších měst v Německu vypadalo. Lichva, černý trh, krádeže, mimořádná kriminalita. To vše podtrhovalo už tak zoufalou situaci, která v Německu byla. Přesně toto Hitler potřeboval. Totální zmatek a chaos. Lid v nejistotě. Vysokou nezaměstnanost. Hlavně nezaměstnanost dělnictva. To byla totiž cílová skupina lidí, které Hitlerova strana chtěla oslovit. Nižší střední vrstvy a právě dělnictvo. Volby v době krize jasně ukázaly,

³¹ VOLEK, S. Krach na newyorské burze v roce 1929. *Peníze.cz* [online]. 2002 [cit. 9. 11. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://penize.cz/inflace/15133-krach-na-newyorske-burze-v-roce-1929>>.

³² VOLEK, S. Krach na newyorské burze v roce 1929. *Peníze.cz* [online]. 2002, [cit. 9. 11. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://penize.cz/inflace/15133-krach-na-newyorske-burze-v-roce-1929>>.

³³ EVANS, R. J. *Třetí říše u moci 1933 - 1939*. 1. vydání. Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 21. s. ISBN 978-80-7306-323-8.

³⁴ EVANS, R. J. *Třetí říše u moci 1933 - 1939*. 1. vydání. Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 21. s. ISBN 978-80-7306-323-8.

že volební program jaký nacisté propagovali, bude mířen na všechny nespokojené lidi v Německu. Nacisté dávali lidem v této těžké době naději na lepší život. Neustálé projevy z Hitlerových úst omýlaly dokola pojmy jako Versailleská potupa, národ, nadřazená rasa, prosperita budoucích let, Třetí říše... Lidé v Německu opravdu neměli v této době na různých ustláno a Hitler byl člověk, který jim sliboval lepší budoucnost. Dokázal v lidech rozbouřit nacionální cítění. V roce 1932 Hindenburg obhájil křeslo prezidenta, kancléř Brüning ale post opustil – rezignoval. Měl stabilizovat zemi po krizi, ale v tomto úkolu neuspěl. Nahrazen byl Franzem von Papenem, který se s Hindenburgem osobně znal. Ten pak jednal daleko tvrdší rukou.³⁵ V roce 1932 volby ukázaly jasně, že podpora nacistické strany raketově stoupá. 37,4 %³⁶ voličů mluví za vše. Nicméně Hitler chtěl více než jen úspěch ve volbách. S Papenem soupeřil o čelo vládního kabinetu. Nakonec 30. ledna 1933 Hindenburg Hitlera pověřuje do čela vlády, ve které zasednou pouze konzervativní politici v čele s von Papenem coby vicekancléřem. Ve vládě byli také členové NSDAP — Hermann Göring jako ministr bez portfeje a Dr. Wilhelm Frick jako ministr pro vnitro. V kabinetu byli Konstantin von Neurath, který měl na starost ministerstvo zahraničí, Ludwig von Schwerin-Krosigk – finance, Alfred Hugenberg, ministr hospodářství, Franz Seldte pro ministerstvo práce a Werner von Blomberg jako ministr obrany.³⁷ Hitler již neudělal chybu, nezbouřil se, jako tomu bylo při puči a křeslo kancléře získal legitimní cestou. Můžeme tedy datum 30. ledna 1933³⁸ považovat a brát jako nástup nacistické moci, jelikož Hitler tímto dnem dostal vysokou politickou pravomoc, na které nacisté mohli stavět svou ideologii. A co víc. Hitler si byl zcela jist, že bude jen otázkou času, než starý Hindenburg předá funkci. Komu jinému, než druhému muži v zemi – Hitlerovi. V červenci téhož roku se prezident Hindenburg rozhodl pro úplnou prezidentskou moc. V Prusku byl vyhlášen výjimečný stav, a jelikož byl sám pravicový, nechal důležité úřady očistit od sociálních demokratů. Tím tak nechtěně připravil hladkou cestu pro

³⁵ EVANS, R. J. *Třetí říše u moci 1933 - 1939*. 1. vydání. Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 23. s. ISBN 978-80-7306-323-8.

³⁶ EVANS, R. J. *Třetí říše u moci 1933 - 1939*. 1. vydání. Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 23. s. ISBN 978-80-7306-323-8.

³⁷ McNAB, CH. *Druhá světová válka v datech – třetí říše 1923 – 1945*. Nakladatelství Svojtka & Co. s. r. o., 2010. 1. vydání, 76. s., ISBN 978-80-256-0375-8.

³⁸ EVANS, R. J. *Třetí říše u moci 1933 - 1939*. 1. vydání, Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 24. s. ISBN 978-80-7306-323-8.

nacisty.³⁹ Nacisté tedy podle očekávání vyslovili nedůvěru Papenově vládě. Papen neměl v Reichstagu většinu a rezignoval. Pak si Hindenburg nechal pozvat Hitlera a Göringa do své kanceláře – hned po prezidentovi dva nejmocnější muže v zemi. Prezident Hindenburg dal Hitlerovi jasně najevo, že jeho jmenování do postu prezidenta je v podstatě nemožné, protože prezident má být výsostně nadstranická osoba, což Hitler, jako fanatik a zapálený nacist, nebyl ani omylem. Jednání skončilo neúspěchem. Pak se ale všichni tři sešli znovu. Debata se nesla v duchu přátelském, přesto Hindenburg stále odmítal Hitlerovi místo předat. Hitler prozíravě vyčkal na Hindenburgovu smrt.

Tím se definitivně rozpadá struktura Výmarské republiky a nastává totalitní období nacistické strany. Německo nyní čekají jedny z nejtěžších chvílí v historii státu. To zatím ale občané Německa nevědí. Ze začátku totiž život v období Hitlerovy Třetí říše nebyl nikterak špatný. Hitler ostatně ze začátku opravdu plnil to, co slíboval. Dal lidem práci a životní i ekonomická úroveň se začala zvedat ze dna, kam ji dostala světová hospodářská krize. Bohužel ne všichni mohli žít klidně...

³⁹ BRADLEY, J. F. N. *Dějiny Třetí říše*. 1. vydání. Praha: Victoria Publishing a.s., 1995. 39. s., ISBN 80-85865-95-5.

3 Život v Třetí říši

3.1 Nacisté u moci

Do vládnutí se nacisté pusili horlivě. Lidé byli v té době rádi za každou změnu a ta opravdu přišla. Nacistická „*NSDAP*“⁴⁰ byla rozhodjícím faktorem. I když se tvářila jako strana, která chce jen vyzdvihnout Německo do vyšších sfér, opozice, která v tuto dobu ještě v malém množství fungovala, poznala, jak se nacisté zbavují konkurence. Tímto způsobem byla jasně vidět tvrdá a agresivní vláda „*NSDAP*“.

Hitler jako kancléř, nechal téměř okamžitě vyhlásit volby nové. Sám tvrdil, že jde pouze o informační volby o důvěře vlády. Bohužel to tak nebylo. Ti, kteří volili jinak, byli pozatýkáni.⁴¹ Ale ani tak nezískali nacisté v Říšském sněmu nadpoloviční většinu, ve kterou doufali. To bylo absolutně neakceptovatelné. Nacisté ale neváhali. V únoru byl zapálen Říšský sněm. Byl zapálen Marinusem Van der Lubbe - Holanďanem sympatizujícím s bolševiky.⁴² Okolo tohoto činu panují stále jisté nejasnosti. Autor knihy „*Nacisté – dějiny varují*“ Laurence Rees sice v jedné ze svých kapitol popisuje, že Lubbe čin vykonal „*téměř jistě*“, nicméně skutečnost, že by si Hitler nechal zapálit Reichstag sám je logická, a snad i možná. Fakt, že nacisté nedostali ve volbách většinu hlasů a opozice ze strany sociálních demokratů a bolševiků neustále brzdila absolutní monopol na moc „*NSDAP*“ jasně nabádá k tomu, že lze požár jen naaranžovat, a pak čin svést na někoho jiného. V tomto případě na komunisty. A svůj účel to splnilo. Nakonec byl Van der Lubbe popraven. Opět se roztočil kolotoč násilností, zatýkání opozičních nepřátel. V tu dobu již fungoval koncentrační tábor Dachau, který měl ze začátku jen shromažďovací funkci všech politických vězňů a jiných podvrtných živlů. Sem byli vězni odváženi. Posléze se Hitler chopil absolutně vlády nad celým Německem pomocí zmocňovacího zákona. Svou moc si upevnil také tím, že sloučil post kancléře a prezidenta v jeden. Začal si říkat „*Führer*“.⁴³ Nyní mu nestálo nic v cestě za honem na bolševiky a Židy. Zajímavostí je, že Nacisté neváhali zaútočit při cestě za mocí ani do vlastních řad. Typický příklad najdeme v události, která je obecně známa jako tzv. „*noc dlouhých nožů*“. Není žádnou novinkou, že ač věrný kolega, Ernst Röhm, vždy toužil po větším

⁴⁰ *Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei - Národně socialistická německá dělnická strana.*

⁴¹ REES, L. *Nacisté – dějiny varují*. Mladá fronta Praha, 2008., 1. vydání, 46. s., ISBN 978-80-204-1676-6.

⁴² REES, L. *Nacisté – dějiny varují*. Mladá fronta Praha, 2008., 1. vydání, 46. s., ISBN 978-80-204-1676-6.

⁴³ *Führer – německý výraz pro pojem „Vůdce“.*

podílu na rozhodování ohledně Německa. Sám se považoval za stoprocentního vojína, a tak také vystupoval. Neustále stoupal v hierarchii stranické politiky a chtěl ještě výš. Chtěl, aby "SA" pod jeho taktovkou zapadly mezi legitimní vojsko, a navíc aby se staly hlavní specializovanou ozbrojenou složkou v zemi. Byl zde ale problém. Tuto funkci zastávaly již Himmlerovy "SS"⁴⁴. Jakkoli suverénní Himmler, se tlaku a pocitu, že mu Röhm dýchá na záda, neubráníl. Proto Himmler za pomoci generálů armády vytvořil spiknutí proti "SA". Tím si sám upevnil moc a vážnost armády zůstala zachována.⁴⁵ Za údajný pokus o puč byli zastřeleni všichni vysoce postavení z "SA". Mezi nimi i Röhm.

3.2 Každodenní život ve Třetí říši a revitalizace ekonomiky a hospodářství

Kdybychom se zeptali běžných lidí, kteří v Německu v tu dobu žili, nejspíše by z velké většiny řekli, že třicátá léta byly dobré časy. Pod vládou "NSDAP" se hospodářství začalo velice rychle obnovovat. Nacisté mysleli dopředu. Jejich přeorganizování ekonomiky a hospodářství bylo nevyhnutelnou podmínkou pro další vzestup Německa. Bez silné ekonomiky by Německo v životě nemohlo na Polsko zaútočit. A Hitler si toho byl vědom.

Prvním krokem k lepší a stabilnější ekonomice bylo pověření Dr. Hjalmara Schachta do čela Říšské banky.⁴⁶ Hospodářská transformace začala téměř ihned. Zahrnovala přeměnu cílů těžkého průmyslu, důmyslný systém veřejných prací. Veřejné mínění utichlo. Schacht byl typický příklad tvrzení, že pokud chce stát prosperovat, musí také investovat. Výdaje šly tedy na projekty veřejných budov, opravu městských čtvrtí, výsadbu lesů a hlavně tvoření infrastruktury – především dálnice a železnice. Díky těmto velikým projektům, kam proudily miliony Říšských marek, získalo zaměstnání v první fázi obnovy ekonomiky na 84 000 lidí!⁴⁷ Uskupení jako "DAF"⁴⁸ nebo "RAD"⁴⁹ byly rozděleny na mužskou a ženskou část a byly organizovány v podstatě polovojenským způsobem.⁵⁰ Pro nacisty byla práce v žebříčku hodnot hodně

⁴⁴ *Schutzstaffel – ochranné oddíly.*

⁴⁵ HOYT, E. P. *Hitlerova válka.* Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2003. 50.s., ISBN 80-7306-069-8.

⁴⁶ McNAB, CH. *Druhá světová válka v datech – třetí říše 1923 – 1945.* Nakladatelství Svojtka & Co. s. r. o., 2010. 1. vydání, 54. s., ISBN 978-80-256-0375-8.

⁴⁷ McNAB, CH. *Druhá světová válka v datech – třetí říše 1923 – 1945.* Nakladatelství Svojtka & Co. s. r. o., 2010. 1. vydání, 54. s., ISBN 978-80-256-0375-8.

⁴⁸ *Deutschen arbeitsfront - Německá pracovní fronta.*

⁴⁹ *Reichsarbeitsdienst – Říšská pracovní služba.*

⁵⁰ BURLEIGH, M. *Třetí říše – nové dějiny.* Nakladatelství Agro, 1. vydání, 202.s., ISBN 978-80-257-0054-9.

vysoko. Práce podle nich zušlechťovala tělo i mysl. A to především práce fyzická. Díky fyzické práci si lidé byli rovni a rozdíly v majetnosti nebyly tak znatelné. Nacisté zaměstnanost podporovali a vynaložili na ní nemalé částky. O to více a intenzivněji potlačovali takové, kteří pracovat odmítali. Těm hrozilo zastavení veškerých dávek, které jim strana poskytovala, popřípadě jim bylo vyhrožováno koncentračním táborem.⁵¹ Nicméně jsou jasně zdokumentované situace, kdy o místo přišli lidé, kteří nebyli ve straně a nahrazení byli těmi, co ve straně byli. Těžko si pod tím vysvětlit něco jiného, než upřednostnění dle politického zaměření. Kdybychom měli jmenovat některé z velkých podniků, které zaměstnávaly veliké množství lidí, určitě by to byly Kruppovy závody, kde se vyráběla mimo jiné vojenská motorová vozidla, nebo firma I. G. Farben, ta zase produkovala chemické látky, později i nechvalně známý Cyklon – B. Lidé dostávali za svou práci řádně zapláceno. Díky tomuto pokroku si mohli lidé dovolit koupit například radiový přijímač, každý mohl vlastnit menší automobil.⁵² Pokud bychom se zaměřili na běžný život, zjistili bychom, že v Německu se situace sice změnila k lepšímu v podobě zaměstnanosti, nicméně lidé museli odpracovat daleko více hodin týdně než například běžní zaměstnanci dnes. A to za plat, který nebyl nikterak veliký.

Co se týče kulturního života, i zde se nacistická strana velice podílela a zasahovala do činností tak, aby i v kultuře byly dodržovány nacionálně socialistické normy a kodexy. Jednalo se především o literaturu, hudbu a mládežnické organizace. Literatura byla od začátku kontrolována tak, aby nějakým způsobem neznevažovala nacionální socialismus a vše ostatní, co se k němu řadí. Knihy, které nevyhovovaly, byly veřejně páleny, někteří autoři byli zakázáni, pokud vydávali dál, končili povětšinou v koncentračních táborech. Naopak nacionálně socialistická literatura byla podporována. Většinou taková, která podporovala národního ducha. V kurzu byla především epika – romány a hrdinské eposy, které čerpaly například z germánské mytologie. Jako příklad uveďme epos Tristan a Isolda popřípadě Píseň o Nibelunzích.⁵³ Známa je u nacistů také obliba Friedricha Nietzsche, na kterého neustále odkazovali a tvrdili, že to byl jejich předchůdce. V hudbě dominoval především Richard Wagner a o

⁵¹ BURLEIGH, M. *Třetí říše – nové dějiny*. Nakladatelství Agro, 1. vydání, 204.s., ISBN 978–80–257–0054–9.

⁵² *Šlo o vůz světově známý. Proto i jeho příznačný název Volkswagen (doslovně přeloženo jako lidový vůz, cenově nenáročný).*

⁵³ BEDÜRFTIG, F. *Třetí říše a druhá světová válka – lexikon německého nacionálního socialsimu 1933 – 1945*. Prostor nakladatelství s. r. o., 1. vydání, . 244. s., ISBN 80–7260–109–1.

propagaci přes fotoaparát a kameru se starala Leni Riefenstahl. Sport byl nacisty velice podporován – razili teorii, že sport, a to jak kolektivní, tak individuální, utužuje společnost a podporuje kamarádství. Opět to bylo vedeno cíleně. Ze sportovců se pak stávali vojáci s logicky lepší fyzickou vybaveností. Na olympiádě, která se konala v roce 1936 v Berlíně, bylo vidět, jak vážně to Němci se sportem myslí! Cílem bylo udělat co největší úspěch, nashromáždit co nejvíce medailí. Tím ukázat okolnímu světu svojí nadřazenost. Němci jsou pro nacisty totiž nejgeniálnější rasou a ostatní jsou podřadné. Navíc zorganizování olympiády chtělo velké úsilí. Díky olympiádě stoupl kredit Německa u okolních zemí. Hitler měl od začátku, co přišel k moci, myšlenku o ideálním, čistém národě. Ten nešel ale vybudovat ze dne na den. S přestavbou a vývojem museli nacisté začít již od útlého dětství. Pak jim budou nacistické ideje vštěpovány s takovou intenzitou, že nakonec dospívajícím tato demagogie nepřijde vůbec nepříjemná a přijmou ji za svou vlastní. O tuto problematiku se starala organizace s názvem *“Hitlerjugend”*.⁵⁴ Byla řádnou organizací, měla svého velitele, kterým byl Baldur von Schirach. Prioritou pro *“Hitlerjugend”* bylo cvičení mentální, fyzické i duševní síly.⁵⁵ V praxi to povětšinou vypadalo tak, že hoši nosili batohy, kde měli deky, měli speciální spony na páscích, kde měli napsáno heslo organizace *“Blut und Ehre”*, a také nůž.⁵⁶ Chlapci se učili především disciplíně, tudíž pochody, stavění opevnění kolem táborů a různé bojové hry byly na denním pořádku. Organizace vznikla již v roce 1926, ale do popředí zájmu se dostala až ve 30. letech.⁵⁷ Pokud se zamyslíme, zjistíme, že nacisté si tímto způsobem začali připravovat své elitní vojáky již od útlého dětství. Takto mladí lidé, vytrénovaní, plní propagandy nebudou při vstupu na bojiště mít před nepřítelem respekt a budou bojovat statečně. Tak se skutečně stalo. V průběhu války byla opravdu sestavena jedna celá elitní bojová divize *“SS”*. Název dostala *12. SS Panzer Division “Hitlerjugend”*.

⁵⁴ *Hitlerjugend - Hitlerova mládež.*

⁵⁵ BRUCE, G. *Nacisté.* Nakladatelství Vašut, 1. vydání, 118 s., ISBN 80-7236-109-0.

⁵⁶ BRUCE, G. *Nacisté.* Nakladatelství Vašut, 1. vydání, 118 s., ISBN 80-7236-109-0.

⁵⁷ BRUCE, G. *Nacisté.* Nakladatelství Vašut, 1. vydání, 118 s., ISBN 80-7236-109-0.

3.3 Rasová ideologie, antisemitismus a Holocaust

Z hlediska rasového se nacionální socialismus opravdu vymykal všemu, co zatím lidstvo pamatuje. Rasová teorie nacistů obsahovala myšlenky a teze, které v sobě zahrnovaly rasovou nadřazenost nad vším ostatním. Uznávali akorát germánskou a z části i nordickou rasu. Mnohokrát se na propagandistických letácích objevovali muži, kteří měli představovat ideál rasové krásy. Pověštinou vysoký, modrooký, blondatý muž s ostrými rysy, vystouplé lícni kosti a pohled bez jakéhokoliv citu. Asi tak nějak vypadá ideální Němec v očích nacistů. Pokud bychom se měli blíže zastavit u antisemitismu, tak to v historickém kontextu není nový fenomén. Na Židy se děly pogromy již před stovkami let. Možná v tom hrála roli i lidská závist. Židé byli známí jako inteligentní lidé se smyslem pro obchod a disponovali značným kapitálem. Další možností, proč se tyto pogromy v minulosti děly, je poněkud odlišné náboženství a s ním spojená netolerance ostatních. To, že Adolf Hitler měl k Židům naprostý odpor a dával jim za vinu kde co, je věc veřejně známá. Nicméně Hitler bohužel byl i proti Rómům, homosexuálům, či tělesně postiženým. To se v historii vidělo méně často. Co je ovšem naprosto šokující, je skutečnost, kam až jeho nenávisť k Židům vystoupala. Holocaust je pojem, který je v historii lidstva zcela ojedinělou záležitostí. Takto promyšlená, masová likvidace jednoho národa, a ještě v takovýchto enormních číslech je něco, co v moderní historii nemá obdoby. Abychom se pokusili alespoň z části tuto problematiku pochopit, musíme se vrátit na samý začátek.

Adolf Hitler se totiž setkával s Židy již na studiích. Možná měl mezi nimi i přátele. Nicméně on sám již ve dvacátých letech tvrdil, že právě už v mládí se zrodila jeho nenávisť k Židům. Například pouhá myšlenka na to, že Židé blokují pracovní místa poctivým Rakušanům a Němcům, ho naprosto doháněla k šílenství. Nakonec podle něj Židé mohli v Německu částečně i za světovou hospodářskou krizi. O tomto národě se vždy bavil jako o špinavém a podřadném. Svě první poznámky k rasové čistotě si poznamenal do díla *“Mein Kampf“* již při svém nuceném odpočinku v Landsbergu.⁵⁸ Nicméně tuto rasovou očistu jako vizi nadhodil ve svém prohlášení ministr vnitra Wilhelm Frick až v roce 1933.⁵⁹ Jednalo se o opatření, která by zajistila, aby zůstala německá rasa čistá. Jednalo se především o otázky genetiky. Frick doslova používal tvrzení, že se pokusí *“vymýt“* a *“vytřídit“* špatné geny, které by pro německou rasu

⁵⁸ EVANS, R. J. *Třetí říše u moci 1933 - 1939*. 1. vydání, Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 408. s., ISBN 978–80–7306–323–8.

⁵⁹ KOONZ, C. *Svědění nacizmu*. Columbus s. r. o., Praha 2009, 1. vydání, 130. s., ISBN 978–80–7249–233–6.

znamenal jen škodlivý element. Cíl zněl jasně. Uchránit a ponechat geny kvalitní.⁶⁰ Pro nacisty bylo přijatelnější, pokud určitý počet slabých novorozenců nepřežije. Hájili se tvrzením, že dříve slabé kusy vyselektovala příroda. Oni to nyní budou dělat za ní. Proto všichni nedonošení novorozenci, kteří měli nějakou vadu, by měli být automaticky likvidováni.

Situace vyvrcholila v momentě, kdy nacisté schválili tzv. *“Norimberské zákony na ochranu německé krve“*. Tento zákon byl zcela jistě rasově namířen proti určitým skupinám obyvatel. Jednalo se především o Židy ale také o Rómy, homosexuály, asociální jedince či tělesně postižené. Zákon přímo zakazoval německému obyvatelstvu se s těmito skupinami stýkat. Tak se zamezilo nechtěnému mísení špatných genů s geny německými.⁶¹ Nacisté šli ale ještě dál. Židé díky těmto zákonům nemohli vykonávat funkce státní správy, nemohli nakupovat v určitých obchodech. Absolutně zapovězeny byly veškeré intimní styky mezi Židy a těmi, kdo Židé nebyli. Rasová čistota byla sice v hlavním programu nacistické strany silně zakořeněna již od začátku, tím že se ale vydaly takovéto zákony, přešla situace daleko více do podvědomí obyčejných Němců. Tyto zákony znamenaly, že se musela přetransformovat spousta nařízení ve státní správě. Zejména soudnictví.⁶² Utrpěla i armáda. Hitler nařídil degradovat všechny Židy ve velitelských funkcích. Nakonec nacistům došlo, že pokud vyloučí z armády muže, kteří mají byť i částečně židovský původ, přijdou o obrovské počty vojáků. Proto se nařízení zmírnilo. Částeční Židé mohli službu vykonat, nicméně nemohli vykonávat vysoké funkce. Pokud to tedy vrchní velitelství vyloženě nenařídilo.⁶³ Pokud se Němci sami dopustili, třeba i nechtěného, či nevědomého kontaktu s Židy, i je postihly sankce. Veřejné mínění bylo k útoku na židovské obyvatelstvo v podstatě neutrální. Otázkou je, jak je to možné. Nabízí se logicky fakt, že lidé by měli mít v sobě jakýsi kus sociálního citění. Bohužel je toto příklad již výše zmiňované, detailně propracované propagandy. Ta se do hlav lidí dostávala postupně. Působila nenátlakově a postupně se přetransformovala v jasnou kampaň namířenou proti Židům. K tomu dopomohl velikou měrou i deník *“der Stürmer“*, který vedl největší antisemita Říše Julius Streicher. Ten

⁶⁰ KOONZ, C. *Svědomy nacizmu*. Columbus s. r. o., Praha 2009, 1. vydání, 130. s., ISBN 978–80–7249–233–6.

⁶¹ EVANS, R. J. *Třetí říše u moci 1933 - 1939*. 1. vydání, Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006, 432. s. ISBN 978–80–7306–323–8.

⁶² EVANS, R. J. *Třetí říše u moci 1933 - 1939*. 1. vydání, Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 446. s. , ISBN 978–80–7306–323–8.

⁶³ EVANS, R. J.: *Třetí říše u moci 1933 - 1939*. 1. vydání, Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 447. s. , ISBN 978–80–7306–323–8.

byl vyloženě antisemitisticky zaměřen. Společnost tedy vesměs s těmito názory souhlasila, jen nechtěla, aby se násilí páchané na Židech, především ze strany „SA“, moc nepřehánělo. Jsou dokonce i zmínky o jistých potyčkách mezi lidmi, kteří bránili židovské obchůdky před drancováním ze strany „SA“. Šlo ale spíše o výjimky.⁶⁴ V začátcích, kdy Holocaust ještě nevypukl, měli Židé možnost (při troše štěstí) emigrovat do ciziny. Nebyla to ale příležitost pro všechny. Odcestovat mohli pouze ti více majetní. Náklady na výjezdní doložky, náklady na cestu, jídlo, to vše bylo pro židovské rodiny poměrně nákladná záležitost. Nicméně byli tací, a bylo jich hodně, kteří si to dovolit mohli. Správně a poprávu zem opustili, aby si zachovali svá práva. Takto přišlo Německo o řadu osobností jak vědeckého, tak kulturního rázu. V této těžké době emigroval například i Albert Einstein.⁶⁵

Opravdu prvním velkým varovným signálem pro Židy byl čin známý pod názvem „*křišťálová noc*“. Tento hrůzný čin byl vykonán po celém Německu. Nacisté ho sice provedli jako čin odplaty, v podstatě to byl pouze jen typ zástěrky, aby mohli čin provést. Jen čekali na správnou příležitost. 7. listopadu 1938⁶⁶ jeden jistý Polák – Žid jménem Grynszpan, který vyrostl v Německu, zjistil, že část jeho rodiny má být deportována do koncentračního tábora. Jeho zloba byla tak veliká, že si opatřil pistoli a vnikl na německé velvyslanectví. Tam vypálil na řadového diplomata Ratha. A byl zatčen.⁶⁷ Rath byl okamžitě převezen do nemocnice. Jakmile se tuto skutečnost dozvěděli nacisté na nejvyšších místech, bylo jasné, že situace nezůstane bez odplaty. Okamžitě se do procesu zapojil Goebbels. Připomněl zapálení Říšského sněmu a detailně srovnal minulou událost s touto novou. Lidem se tak snažil nastínit, že útok, který byl veden na vyslance, je pouze symbolický a že takto nemůže být v Německu v bezpečí nikdo. Zároveň dal pokyn „SS“, „SA“ i „Gestapu“⁶⁸, aby začaly provádět rozsáhlé akce. „SA“ si vzaly na starost nejprve jen židovské synagogy.⁶⁹ Když se ale Hitler dozvěděl, že Rath svým zraněním v nemocnici podlehl, popadl ho vztek. Pronesl

⁶⁴ KOONZ, C.: *Svědomy nacizmu*. Columbus s. r. o. , Praha 2009, první vydání, 218. s., ISBN 978-80-7249-233-6.

⁶⁵ EVANS, R. J.: *Třetí říše u moci 1933 - 1939*. 1. vydání, Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 446. s. , ISBN 978-80-7306-323-8.

⁶⁶ EVANS, R. J.: *Třetí říše u moci 1933 - 1939*. 1. vydání, Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 447. s. , ISBN 978-80-7306-323-8.

⁶⁷ BEDÜRFTIG, F.: *Třetí říše a druhá světová válka – lexikon německého nacionálního socialsimu 1933 – 1945*. Prostor nakladatelství s. r. o., 1. vydání, 228. s., ISBN 80-7260-109-1.

⁶⁸ *Gestapo – státní tajná policie*

⁶⁹ EVANS, R. J.: *Třetí říše u moci 1933 - 1939*. 1. vydání, Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 466. s. , ISBN 978-80-7306-323-8.

antisemitistickou řeč a nechal své podřízené orgány, aby dokonaly své dílo zkázy úplně. Tak se k likvidaci synagog připojilo i drancování a ničení židovského majetku, rozsáhlé zatýkání a bití. Výsledkem této krvavé epizody, která se odehrála z 9. na 10. listopadu 1938 bylo zničených 7500 menších, či větších obchodů, 171 synagog, zabito bylo 91 lidí a 26 000 jich bylo deportováno do koncentračních táborů.⁷⁰ Tím to ale neskončilo. Nakonec tento čin vedl k dalšímu odepření práv Židů v Německu, dalších administrativních a právních úprav. Pro představu: Nejdříve bylo židovským dětem zakázáno chodit do veřejných škol, mohli se zdržovat jen na určitých místech, a především začala “arizace“ židovského majetku.⁷¹

Poslední skutečností, která stojí za zmínku je jistě setkání vysokých nacistických státních představitelů ve vile u jezera. Tato konference je označována jako konference ve Wansee. V konečném řešení židovské otázky nehrála v podstatě tak velkou roli. Organizované vyhlazování Židů v tu dobu už nějaký čas probíhalo. Cílem celé konference bylo provést koordinaci jednotlivých státních orgánů v Německu a společně spolupracovat tak, aby vyhlazování bylo co nejefektivnější.

Tajná konference trvala přibližně hodinu a půl a byli na ní přítomni zástupci jednotlivých státních orgánů. Uveďme alespoň předsedu konference Reinharda Heydricha coby velitele pro říšskou bezpečnost, Adolfa Eichmanna, Ottu Hoffmanna nebo Rolanda Freislera.⁷² Důležitým bodem jednání bylo ujasnit si, jaké typy Židů byly brány v potaz. Jedním z důvodů proč se počítalo, buď s odsunutím Židů na východ popřípadě přemístěním do koncentračních táborů, je rozšiřování životního prostoru pro Němce. Tzv. “*lebensraum*“.⁷³ Centrem zájmu byla skutečnost, jak vlastně naložit s Židy, kteří žili v zemích jako Maďarsko, Rumunsko, Jugoslávie. Situace v těchto zemích byla složitější, protože zde koordinace a spolupráce s místními nacistickými spojenci poněkud vázla. Řešením bylo jmenování zástupců, kteří měli tyto deporty Židů koordinovat přímo na místě.⁷⁴ Vysílání Židů na práci na východ ale nebyla jediná

⁷⁰ BEDÜRFTIG, F.: *Třetí říše a druhá světová válka – lexikon německého nacionálního socialismu 1933 – 1945*. Prostor nakladatelství s. r. o., 1. vydání, 229. s., ISBN 80–7260–109–1.

⁷¹ BEDÜRFTIG, F.: *Třetí říše a druhá světová válka – lexikon německého nacionálního socialismu 1933 – 1945*. Prostor nakladatelství s. r. o., 1. vydání, 229. s., ISBN 80–7260–109–1.

⁷² KAMPE, N. *Die Wansee – Konferenz*. [online]. 2008 [cit. 11. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ghwk.de/deut/wannsee-konferenz.htm>>

⁷³ KAMPE, N. *Die Wansee – Konferenz*. [online]. 2008 [cit. 11. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ghwk.de/deut/wannsee-konferenz.htm>>

⁷⁴ KAMPE, N. *Die Wansee – Konferenz*. [online]. 2008 [cit. 11. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ghwk.de/deut/wannsee-konferenz.htm>>

nabízející se varianta. Při konferenci ve Wansee se odsouhlasilo vystavění prvních vyhlazovacích koncentračních táborů. Díky tomu nacisté plánovali zbavit se až 11 milionů Židů.⁷⁵

⁷⁵ BEDÜRFTIG, F. *Třetí říše a druhá světová válka – lexikon německého nacionálního socialsimu 1933 – 1945*. Prostor nakladatelství s. r. o., 1. vydání, 229. s., ISBN 80–7260–109–1.

4 Cesta k válce

4.1 Porušení Versailleské smlouvy

V momentě, kdy ve Třetí říši tvrdě pokračovala nacifikace pomocí propagandy a nově schválených zákonů se nacisté mohli soustředit na další cíl. Ovládnout Evropu. A všichni vysocí nacisté věděli, že bez vojenské síly to nepůjde. Bohužel pro ně zde byla stále překážka v podobě Versailleské smlouvy. Ta obsahovala mimo jiné také demilitarizaci poražené mocnosti po první světové válce. Takto počet ozbrojených sil byl snížen jen na nutné složky. To proto, aby stát mohl normálně fungovat. O armádě se tedy v tomto směru nedalo vůbec mluvit. O vojenské technice a munici už vůbec. Proto se zde naskytá otázka, jak tuto situaci vyřešit. Hitler se po úspěšné olympiádě v Berlíně věnoval zahraniční politice, sblížil se s Benitem Mussolinim a snažil se umlčet veřejné mínění okolních států. Prvním krokem, který měl být uskutečněn byl tzv. *“Anschluss Rakouska“*. Již v knize *“Mein Kampf“* Hitler prosazuje touhu připojit Rakousko k Německu. Ještě více situaci rozvířil úspěšný atentát rakouských nacistů na rakouského kancléře Dollfusse.⁷⁶ Nicméně Rakousko nebylo ještě na připojení připraveno. Nacisté tak museli vyčkat. Mezitím začalo Německo masivně zbrojit. Vojenské závody se rozjely naplno a bylo jen otázkou času, kdy se zavede branná povinnost. Všichni velitelé na svých pozicích měli plné ruce práce se zbrojením. Kruppovy závody byly v činnosti ve dne i v noci. Admirál Raeder začal s Hitlerem probírat stavění ponorek – velice utajovanou akci o níž se nesměl nikdo dozvědět. Göring zase zdokonaloval letectvo – to by nebyl takový problém, horší to bylo s výcvikem pilotů. To proběhlo v utajení pod zástěrkou leteckých sportů.⁷⁷ Takto bychom mohli pokračovat dále. Zvýšil se i počet vyrobených palných zbraní pro pěchotu. Tento fakt byl jasným důkazem, že nacisté do Evropy, dříve či později, expandovat budou. Když již byla situace natolik okatá a nárůst zbrojního průmyslu byl tak zjevný, vítězné mocnosti z první světové války musely nějakým způsobem zasáhnout. Jednalo se o Británii a Francii. Britové chtěli nejprve opravdu dát Německu šanci na rovné vyzbrojení, Francie však poprvé tuto myšlenku striktně zamítla. Poté se k Německu připojilo dříve odtržené Sársko a Německo tak získalo první větší *“Lebensraum“*. Nakonec byla v Německu zavedena po dlouhé době všeobecná branná

⁷⁶ SCHIRER, W. L. *Vzestup a pád třetí říše*. Nakladatelství L. Marek, Brno 2004, 1. vydání, 257 s., ISBN 80–86263–51–7.

⁷⁷ SCHIRER, W. L. *Vzestup a pád třetí říše*. Nakladatelství L. Marek, Brno 2004, 1. vydání, 259. s., ISBN 80–86263–51–7.

povinnost a nakonec se Německo zbavilo versailleských okovů.⁷⁸ Tato skutečnost byla posléze v Německu velice oslavována. Zhruba o rok později se Hitler jal riskantního kroku. Bral to jako určitou zkoušku. Rozhodl se obsadit demilitarizovanou oblast Porýní. Tedy velice blízko Francii! Situace, která panovala mezi Německem a Francií, a to nejen po první světové válce, byla stručně řečeno napjatá. Ani v tomto případě tomu nebylo jinak. Mnoho generálů bylo tehdy Hitlerovým plánem zaskočeno. Ať už to byl například von Blomberg či Jodl. Tehdy měl Hitler obrovské štěstí. Podle dochovaných svědectví se Hitler považoval za dokonalého стратега a vojevůdce. Přitom žádné zkušenosti o vedení války neměl. Přesto se nikdo, ať již právě von Blomberg nebo Jodl, jako ostřílení generálové, neodvážil Hitlerovi říci, jaké následky by tento tah mohl mít. Hitler tedy v březnu roku 1936⁷⁹ dal rozkaz k obsazení Porýní. Francie tehdy nepodnikla žádné kroky k tomu, aby německé jednotky zastavila. Přitom tehdy Německá armáda byla ještě vojensky slabá a pro Francouze by nebyl problém tuto bojůvku rozpráshit. Tento čin tak znamenal opravdu nevyvratitelný fakt, že válečný konflikt je na spadnutí. Zároveň pro východní země jako bylo Československo, Polsko, Rumunsko nebo Jugoslávie byla situace více než jasná. Francouzi se distancovali jakkoliv zasáhnout do Hitlerova rozmachu a tudíž si lze logicky domyslet, že i v případě napadení nemohou tyto země počítat s francouzskou podporou. Proto se všechny naděje vkládaly do Britů. I toto byla ale jen spásná myšlenka. Díky politice „*Appeacementu*”⁸⁰ zůstaly tyto země bez jakékoliv vnější pomoci. A také díky této situaci nacisté mohli rozjet svou válečnou mašinerii naplno. Předtím se ale zaměřili na tolik očekévané a mnohokrát diskutované Rakousko.

4.2 Anschluss Rakouska

Poté, co se k Německu připojilo Sársko a německé jednotky obsadily Porýní bylo v podstatě vše připraveno pro obsazení a přivlastnění prvního velkého kusu pomyslného dortu, který nesl honosné jméno Evropa. Tím velkým kusem bylo Polsko. Hilter byl zcela přesvědčen, že chce začít právě tímto státem. Předtím ale chtěl připojit Rakousko. To považoval vždy jako součást Německa. Podle něj tyto dva státy měly k sobě historicky velice blízko. Navíc připojením rozšířil hranice Říše ještě více na východ. Toto připojení Rakouska k Třetí říši se obecně nazývá jako „*Anschluss*”.

⁷⁸ SCHIRER, W. L. *Vzestup a pád třetí říše*. Nakladatelství L. Marek, Brno 2004, 1. vydání, 263. s., ISBN 80-86263-51-7.

⁷⁹ SCHIRER, W. L. *Vzestup a pád třetí říše*. Nakladatelství L. Marek, Brno 2004, 1. vydání, 267. s., ISBN 80-86263-51-7.

⁸⁰ *Appeacement – politika usmiřování pomocí ústupků. Viz. Mnichovská dohoda.*

Rakousko s Německem mělo opravdu dobré vztahy. Ve třicátých letech si vytvořily tyto dva státy své vlastní zákony ohledně celních otázek. Při překračování hranic dokonce byla zrušena víza.⁸¹ Nejvíce pro připojení Rakouska nebyl kupodivu Hitler, nýbrž Göring. Nespokojen byl pak Mussolini, který měl z části určitou sféru vlivu na jihu Rakouska. Pak ale i on dal svolení k tomu, aby se připojení uskutečnilo.⁸² Před tím, než vůbec celý tento proces začal, udělali nacisté ve svých řadách na vysokých pozicích celkem velké čistky. Kvůli názorovým neshodám tedy takto ve svých funkcích skončil Werner von Blomberg, který byl proti takto agresivní expanzivní politice, kterou se nacisté snažili rozšířit svou sféru vlivu. Nacisté si ale museli najít nějakou záminku k jeho propuštění. Blomberg byl zasloužilý veterán a člen strany. Takto vysoce postavenou personu nemohli nacisté vyšachovat z ničeho nic. Bohužel pro Blomberga se proslýchalo, že byl ženatý s bývalou prostitutkou. To bylo neakceptovatelné a byl poslán na penzi. Stejně tak byl zbaven funkce i Konstantin von Neurath a byl na postu ministra zahraničí vystřídán Joachimem von Ribbentropem, který byl v mezinárodní politice daleko pružnější a průbojnější. Von Neurath dostal ale ještě jednu šanci. Byl poté jmenován prvním říšským protektorem *“Protektorátu Čechy a Morava”*. I tato jeho mise byla neúspěšná a ve 40. letech byl definitivně poslán do dočasněho důchodu, ze kterého se již nikdy nevrátil. Nahrazen byl Reinhardem Heydrichem. Podobný osud potkal i Schachta nebo Fritscheho.⁸³ V Rakousku po smrti kancléře Dollfusse nastoupil do funkce Kurt Schuschnigg.⁸⁴ Tento muž byl úplně jiný než jeho předchůdce. Problémy nevyhledával a německým požadavkům šel až moc vstříc. Poměrně s jistotou mohl v Rakousku držet stabilní situaci do chvíle, kdy měl podporu Mussoliniho. V momentě, kdy se Mussolini dohodl se Třetí říší na připojení Rakouska, nemohl si být jistý vůbec ničím. Nehledě na to, že se bál o vlastní život. Jako velvyslanec působil ve Vídni Franz von Papen. Ten dohodl s rakouskou vládou, že se Rakousko bude v rámci zahraniční politiky chovat jako německý stát. Tím se

⁸¹ MAZOWER, M. *Hitlerova Říše*. Nakladatelství Jota s. r. o., Brno 2009, 1. vydání, 62. s., ISBN 978-80-7217-632-8.

⁸² *V mnoha publikacích se tato událost popisuje jako tzv. „Anschluss“, což se dá volně přeložit jako připojení. Některé publikace však tento výraz blíže zkoumají. Jako například Edwin P. Hoyt ve svém díle „Hitlerova válka“. Zde autor totiž koketuje s pojmem anexe. Rozdíl mezi připojením a anexí spočívá v dobrovolnosti. O anexi můžeme hovořit jako o nedobrovolné, kdežto o „Anschlusu“ jako o „dobrovolném“. O tom, zda byl „Anschluss“ skutečně dobrovolný lze jen spekulovat..*

⁸³ SCHIRER, W. L. *Vzestup a pád třetí říše*. Nakladatelství L. Marek, Brno 2004, 1. vydání, 283. s., ISBN 80-86263-51-7.

⁸⁴ BUKEY, B. E. *Hitlerovo Rakousko*. Rybka publishers, 2002, 1. vydání, 34. s., ISBN 80-86182-63-0.

Papenovi dostalo podmínek, které posílily nacistickou sféru vlivu. Rakousko muselo propustit rakouské nacisty, kteří zosnovali neúspěšný puč, museli zajistit křesla do parlamentu pro nacionalisty a v podstatě museli i obnovit nacistickou rakouskou stranu. Posléze v Berchestgadenu řešil tuto problematiku Hitler právě se Schuschniggem. A donutil ho přistoupit na dané podmínky. Tím, že se ministrem vnitra stal na Hilerovu důraznou výzvu rakouský nacista Arthur Seyss - Inquart, který se s Hitlerem osobně znal, si Hitler pojistil i rakouské ozbrojené složky.⁸⁵ Rakouský kancléř se snažil osvěžit situaci tím, že o rakouské nezávislosti dal vyhlásit referendum. Bylo ale příliš pozdě. V tuto chvíli Hitler věděl, že má úspěch na dosah. Nakonec se potvrdilo, že i obyčejní Rakušané byli vesměs pro připojení k Německu. Rakousko bylo stejně jako Německo a stejně jako každý jiný stát v Evropě pod ekonomickou krizí, která trvala od počátku 30. let. V Rakousku ale nebyl nikdo, kdo by tuto situaci dokázal stlačit tak, jako Hitler v Německu. Dollfuss i jeho nástupce se snažili díky významným hospodářským škrtům a zmrazením platů státních zaměstnanců situaci zmírnit, nicméně ještě v předvečer anšlusu byla téměř 1/3 všech obyvatel Rakouska bez práce. A ti šťastnější, kteří ji měli, měli platy takové, které ztěžily vystačily na základní potřeby čtyřčlenné rodiny.⁸⁶ Od února 1938 to v Rakousku vypadalo jak v dobách nacistické první velké euforie v Mnichově a Berlíně. Lidé vystavovali na budovy červené vlajky s hákovým křížem, rakouské oddíly "SA" pochodovaly ulicemi, mladí pěli píseň "Horst Wessel"⁸⁷. V březnu téhož roku se v Bavorsku začaly shromažďovat jednotky "Wehrmachtu". V tuto dobu již Schuschnigg věděl, že Rakousko je v podstatě prodáno. Bohužel sám proti tomu nic nezmohl. Při jednání s Hitlerem v Berchtesgadenu neměl na výběr. Kdyby tenkrát nepřistoupil na dané podmínky, bylo by Rakousko obsazeno násilím. A přišlo by o život mnoho lidí. Zanedlouho prezident Micklas rozpustil rakouskou vládu, armádě nakázal aby německému vojsku při vstupu na rakouskou půdu nekladla žádný odpor. Schuschnigg zanedlouho odstoupil a do Rakouska vstoupily jednotky "Wehrmachtu" – vojska nacistického Německa.⁸⁸ Samotný vpád do Rakouska znamenal jednu velkou komedii. Vojenské jednotky byly zasypávány květinami. Staří

⁸⁵ BUKEY, B. E. *Hitlerovo Rakousko*. Rybka publishers, 2002, 1. vydání, 35. s., ISBN 80-86182-63-0.

⁸⁶ BUKEY, B. E. *Hitlerovo Rakousko*. Rybka publishers, 2002, 1. vydání, 37. s., ISBN 80-86182-63-0.

⁸⁷ BUKEY, B. E. *Hitlerovo Rakousko*. Rybka publishers, 2002, 1. vydání, 37. s., ISBN 80-86182-63-0.

⁸⁸ BUKEY, B. E. *Hitlerovo Rakousko*. Rybka publishers, 2002, 1. vydání, 59. s., ISBN 80-86182-63-0.

veteráni si oblékli uniformy z první světové války a připojili se k vojsku při pochodování. Hitlerův řidič nabral směr Linec, kde se měl setkat se Seyss – Inquartem.⁸⁹ V tu dobu se nacisté mohli cítit jako nepřemožitelní. Doma jim kvetl nacistický politický systém, získali Sársko, obsadili Porýní a nyní měli i podporu Mussoliniho. Teď obsadili Rakousko a ani Británie, ani France, a dokonce ani Československo, které mělo problémy v tu dobu se sudetskými Němci neudělali ani jediný řádný krok k tomu, aby nacistům vpád do Rakouska znemožnili. Když Hitler dojel do Lince, vítalo ho skoro milion rakouských občanů. Z toho lze vyvodit, jakou měl u prostých Rakušanů podporu. K těmto lidem pak promluvil z balkonu linecké radnice:

“Jestliže mě kdysi Prozřetelnost vyslala ven z tohoto krásného města a pověřila mne, abych vedl Říši, tak mě jistě chtěla pověřit nějakým posláním. A může to být pouze jediné posláni – vrátit mou milovanou rodnou zem zpět do Německé říše.”⁹⁰

Tento projev se setkal s bouřlivým potleskem. Hitler tento moment nesl velice emotivně. Byl totiž po dlouhé době ve své rodné vlasti. Pokud by se dalo mluvit o nadšení v Linci, pak následující den ve Vídni by se dalo mluvit přímo o extázi. Zde se konala obrovská přehlídka německých i rakouských jednotek při písňovém pochodu *“Princ Evžen”* a nejednomu veteránovi se dojetím sevřelo hrdlo. Zde Hitler prohlásil, že Rakousko se stává nedílnou součástí Říše a stává se oficiální provincií, tzv. *“Ostmark”* – Východní markou.⁹¹ Téměř okamžitě začala opět fungovat rakouská odnož *“NSDAP”*, kterou již dříve založil kancléř Dollfuss. Po připojení se struktura začala podobat velkoněmeckému modelu. Je třeba si připomenout, že rakouský nacismus byl vždy trochu více různorodý a pružnější než nacismus v Německu. Neobsahoval tak striktní ideologii. Navíc je zajímavostí, že rakouský nacismus nikdy nevyprodukoval takovou osobnost, která by dokázala tento systém prosadit po celém Rakousku stejně tak, jako to udělal v Německu právě Hitler a spol.⁹² Nicméně, v tuto chvíli se mohlo Československo poprávu obávat vpádu německých vojsk i na jeho

⁸⁹ BUKEY, B. E. *Hitlerovo Rakousko*. Rybka publishers, 2002, 1. vydání, 59. s., ISBN 80–86182–63–0.

⁹⁰ HOYT, E. P. *Hitlerova válka*. Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2003. 91. s., ISBN 80–7306–069–8.

⁹¹ HOYT, E. P. *Hitlerova válka*. Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2003. 91. s., ISBN 80–7306–069–8.

⁹² BUKEY, B. E. *Hitlerovo Rakousko*. Rybka publishers, 2002, 1. vydání, 85. s., ISBN 80–86182–63–0.

území. Jasným signálem bylo následné odstoupení Sudet. První však přišlo na řadu Polsko.

4.3 Zahraniční spojenci

Než válka vůbec začala, nacisté si okolo sebe museli vytvořit okruh spojenců. Hitlerova zahraniční politika tedy neměla za úkol jen jaksi zmírnit reakci vítězných mocností po první světové válce v momentě německého masivního zbrojení. Ale také vyjednávat velice důležitá spojení. Jak již víme, extrémní nacionalismus nekvetl jen v Německu. Benito Mussolini se chopil vlády nad Itálií dokonce dříve, nežli Hitler v Německu, a tím v Itálii začal vládnout fašistický režim. Nacionalista Francisco Franco a jeho nejvěrnější bojovali ve Španělské občanské válce proti komunistům a socialistům. Zde nacisté poskytli španělským nacionalistům vojsko v podobě dobrovolníků. A také techniku. Letadla poskytl Hermann Göring, dále pak také tanky a z části i námořnictvo. Tento kontingent se nazýval *“legion Condor“*. Franco poté jako vítěz v boji proti komunistům zavedl politické uskupení *“Falanga“* a fašistický režim tak fungoval ve Španělsku dokonce až do roku 1978.⁹³ Nakonec se k Německu připojily i další země a tak se vytvořila celkem pevná spojenecká základna, na které se již dal stavět ozbrojený konflikt. Obecně se spojeneckým paktem mezi Německem a ostatními zeměmi rozumí pojem *“Osa Berlín – Řím – Tokio“*.

Jako prvního a navýsost důležitého spojence berme Benita Mussoliniho a jeho fašistickou Itálii. Jak již bylo řečeno, Mussolini se dostal k moci dříve nežli Hitler. Je známou věcí, že v momentě kdy Hitler dosáhl mezinárodní prestiže, Mussolinim opovrhoval. Ze začátku k němu ale vzhlížel a bral ho jako skvělého vůdce. Oba k sobě měli, co se názorů týče, poměrně dosti blízko. Hitler uznával doby Velkoněmecké říše, Mussolini zase obdivoval Římskou republiku. Oba zajímal územní zisk. Už to samo o sobě podbízelo k samotnému spojení. Pravdou je, že v osobním životě se oba dva příliš v lásce neměli. V momentě, kdy se vůdci viděli poprvé, neudělal na *“Duceho“* Hitler vůbec žádný dojem. Když se doslechl, co se děje v Německu, myslel si, že je tam značný politický nepořádek. Hitler měl v tu dobu spoustu starostí, právě se řešil problém ohledně *“Noci dlouhých nožů“* – psal se rok 1934.⁹⁴ Jejich vztahy ochladly ještě jednou, při *“Anschlusu“* Rakouska. Itálie bezprostředně sousedí s Rakouskem a Mussolini měl již nějakou dobu na jihu Rakouska svoji sféru vlivu. A území pokládá

⁹³ DiNARDO, L. R. *Nerovní spojenci*. Nakladatelství JOTA s. r. o., Brno 2006, 1. vydání, 65. s., ISBN 80-7217-402-9.

⁹⁴ DiNARDO, L. R. *Nerovní spojenci*. Nakladatelství JOTA s. r. o., Brno 2006, 1. vydání, 65. s., ISBN 80-7217-402-9.

prakticky za své. Problém přišel, až když rakouští nacionalisté spáchali puč na kancléře Dollfusse. Nacisté připravovali *“Anschluss“* a Mussolini se nechtěl svého vlivu vzdát. Nechal dokonce italské jednotky rozmístit okolo severní italské hranice přímo sousedící s Rakouskem. Poté se ale oba diktátoři domluvili a Mussolini svolil tento čin vykonat, aniž by vznikl nějaký ozbrojený konflikt mezi oběma zeměmi. Pro Italy nakonec bude bezpečnější a i jistější, když s nacistickým Německem uzavřou dohodu o spojení. Mussolini totiž plánoval expanzi do Středomoří a z části také na Balkán a do Afriky.⁹⁵ Což znamenalo střety jak s Angličany, tak s Francouzi. Tudíž spojení s těmito zeměmi nepřipadalo v úvahu. Navíc si Mussolini naivně myslel, že tyto dvě země ztrácejí v Evropě hlavní slovo co se politického a mocenského vlivu týče. Navíc se Německo začínalo rozpínat, začalo ekonomicky růst. Pro Mussoliniho tedy bylo bezpečnější jít cestou vyšlapanou, jistou. Spojenecká smlouva z 23. 10. 1936 oficiálně stvrzuje německo – italské spojení.⁹⁶

Posledním velkým spojencem bylo Japonsko. Možná pro někoho poměrně exotická země, která má s problémy, které se táhnou skrz Evropu, pramálo společného. Jenže opak je pravdou. I Japonsko mělo v tu dobu s Itálií i Německem hodně společného. Na rozdíl od Mussoliniho i Hitlera, kteří se jmenovali vůdci svých zemí až dodatečně po převzetí moci, působil v Japonsku tzv. *“Šintoismus“*.⁹⁷ Ten v podstatě obsahoval mnoho prvků, které fungovaly jak v Itálii, tak v Německu. S tím rozdílem, že v Japonsku tyto návyky byly přirozené. Co tedy spojuje Japonsko spolu s fašistickou Itálií a nacistickým Německem? Pokud bychom si měli shrnout alespoň základní hlavní body, pak nelze opomenout územní zisk. Hitler chtěl Evropu, Italové Středomoří, Japonci pak Tichomoří. A nejen to. Fašisté i nacisté měli absolutní odpor k bolševikům. Baštou komunismu byl Sovětský svaz. Hitler, i přes pakt Molotov – Ribbentrop⁹⁸, měl v plánu na Rusko zaútočit. Stejně tak chtěli bojovat proti Rusku i Japonci. Díky Rusko – Japonské válce a boji o Mandžusko byly mezinárodní politické vztahy mezi těmito dvěma zeměmi velice napjaté. Kvůli tomu ještě téhož roku se tedy k Italům a Německu

⁹⁵ *Krom obsazení Etiopie nebyla vyloženě ani jedna mise úspěšná. Vojska Říše musela nakonec italské vojáky osvobodit. Takto dopadli Italové právě například na Balkáně. Není složité si tedy představit kvalitu a vycvičenost italského vojska.*

⁹⁶ DiNARDO, L. R. *Nerovni spojenci*. Nakladatelství JOTA s. r. o., Brno 2006, 1. vydání, 65. s., ISBN 80-7217-402-9.

⁹⁷ *„Šintoismus“ je výraz pro absolutní vládu císaře v Japonsku, spolu se všemi ostatními náležitostmi, které jsou dány bohatou japonskou tradicí. Tato vláda se předávala z generace na generaci. Oddanost císaři byla ta nejdůležitější věc, kterou bylo potřeba dodržovat. Tou druhou byla oddanost Japonsku samotnému.*

⁹⁸ *Pakt o neútočení, který byl nacisty porušen v momentě, kdy byla zahájena tzv. operace „Barbarossa“, tedy tažení na východ a útok na Sovětský svaz.*

přidalo i výše zmíněné Japonsko. Tím se tedy zkompletoval trojlístek velkých spojenců. Vrcholem bylo podepsání tzv. *“Paktu tří velmocí”*. A to 27. 9. 1940.⁹⁹ Rozdíl mezi Osou a spojenci, byl ten, že narozdíl od spojenců Osa nevypracovala žádný konkrétní ucelený plán, jak bojový, tak zahraničně – politický. Hlavním společným rysem byl územní zisk, vytvoření a rozšíření impéria, které bude drženo vojenskou silou. Dále pak uspořádání poválečného světa a skoncování se sovětským komunismem. Zjednodušeně řečeno, Italové šli za svým cílem, Japonsko si řešilo vlastní problémy, Němci také. K Ose se přidaly další menší země. Některé dobrovolně, jiné byly donuceny okolnostmi. Jmenovat můžeme Bulharsko, Rumunsko, Maďarsko, Slovensko, Španělsko z části také Jugoslávii, Albánii nebo Belgii. O spojení, či nespojení s nacisty je to v případě těchto menších zemí složité téma. Dodnes se tyto některé státy hájí, že pod nacistickým Německem nebojovaly jednohlasně jako jeden stát. Pro představu: Francie byla nacistická jen z části, řeč je o tzv. *“Vichistické Francii”*. Na území Jugoslávie podporovali nacisty pouze tzv. *“Ustašovci”* pod vedením Ante Paveliće. Ten vyhlásil nezávislé Chorvatsko a pomáhal Němcům bojovat proti partyzánům v Jugoslávii. V Belgii byla přízeň nacistům dávana od politické strany tzv. *“Rexistů”* v čele s Leonem DeGrellem atd.¹⁰⁰ Díky paktu o neútočení, který podepsalo Německo s Ruskem, si nacisté pojistili situaci a ze začátku nemuseli mít strach, že by vedli válku na dvou frontách. Již jednou se jim to stalo osudným. Sovětský svaz za tento pakt chtěl také něco pro sebe. A Německo vyhovělo. Rusku mělo po obsazení připadnout Pobaltí, dále pak Finsko, část Polska, o kterou se má rozdělit právě s Německem, a také území Besarábie – část oblasti dnešního Rumunska. Po tomto paktu lze tedy brát jako německého spojence i Sovětský svaz. A to do doby, než se Německo rozhodne napadnout Rusko.

⁹⁹ SCHIRER, W. L. *Vzestup a pád třetí říše*. Nakladatelství L. Marek, Brno 2004, 1. vydání, 711. s., ISBN 80-86263-51-7.

¹⁰⁰ SCHIRER, W. L. *Vzestup a pád třetí říše*. Nakladatelství L. Marek, Brno 2004, 1. vydání, 711. s., ISBN 80-86263-51-7.

5 ...A přišla válka

5.1 Mnichovská dohoda a invaze do Polska

Nyní bylo vše připraveno k tomu, aby se Československo a Polsko sklonilo před silou Třetí říše. Speciálně pro tyto dvě země byly vypracovány vrchním velením německých ozbrojených sil plány s krycím názvem *“Fall Grün”* a *“Fall Weiss”*. První zmíněný byl kódový název napadnutí Československa, ke kterému nakonec nedošlo. Druhý v pořadí byl synonymem pro invazi do Polska.

Pokud se zaměříme na Československo, mělo na rozdíl od Polska poněkud specifický interní problém, se kterým se muselo potýkat. Hraniční oblast na západě země totiž byla poměrně hojně obsazena německou menšinou, která tu žila již několik generací. Toto území se nazývalo Sudety. Díky působení sudetoněmecké politické strany, které předsedal Konrad Henlein, a Hitlerovu programu *“Volksdeutsche”*¹⁰¹, si sudetští Němci uvědomili, že jsou součástí Říše a tak celá oblast v podstatě patří pod Německo a ne pod Československo. Nakonec Německo Sudety opravdu obsadí. V plánu stálo, že právě služeb sudetoněmeckých Němců hodlá Hitler využít. Obrátil se tedy na Henleina a nakázal mu, ať ozbrojené jednotky složené ze sudetských Němců vyvolávají ozbrojené konflikty na československých hranicích.¹⁰² K tomu se přidaly tzv. *“Karlovarské požadavky”*¹⁰³. Na ty Československo nechtělo a ani nemohlo přistoupit. Tím se napětí mezi Německem a Československem zvýšilo. Hitler plánoval vytvořit val na hranici s Československem. Čechoslováci dělali to samé a mobilizovali první ozbrojené jednotky. Němci zase vsázeli na velké divadlo. Na hranicích neustále probíhaly vojenské manévry, střídala se zde obrněná technika s pěchotou, pozice se neustále měnily. To proto, aby Čechoslováci viděli, proti čemu budou bojovat, pokud se konflikt rozpoutá. Československý prezident Beneš byl v tu dobu pod obrovským tlakem. Vše nasvědčovalo tomu, že je konflikt nevyhnutelný. Opevnění na československých hranicích byla připravena, vojáci na místě, odhodláni bránit svou vlast. Československo na podporu Anglie a Francie čekalo jak na smilování. Nicméně opak byl pravdou. Hitler chtěl vyřešit situaci jednou provždy. Chtěl, aby se Sudety natrvalo připojily k Říši. To Československo tvrdě odmítlo s tím, že by ztratilo důležité

¹⁰¹ *Volksdeutsche – etničtí Němci, kteří žili na jiném území. Po vypuknutí války měli tyto lidé bojovat za svou vlast.*

¹⁰² HOYT, E. P. *Hitlerova válka*. Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2003. 91. s., ISBN 80–7306–069–8.

¹⁰³ *Soubor požadavků sudetských Němců, ve kterých jim měla československá vláda vyhovět. Tyto požadavky byly naprosto neakceptovatelné.*

území.¹⁰⁴ Bohužel se díky nacistické propagandě podařilo Brity a Francii přesvědčit, že by se mělo nalézt mezi těmito zeměmi nějaké diplomatické řešení. Proto Benito Mussolini zařídil setkání zástupců jednotlivých zemí v baště Bavorska – v Mnichově. Cílem bylo tedy tuto napjatou situaci vyřešit. Za německou stranu byl přítomen Adolf Hitler, za Itálii Benito Mussolini se svým ministrem zahraničních věcí Galeazzem Cianem, za Francii Édouard Daladier, za Británii Arthur Neville Chamberlain. Českoslovenští zástupci byli sice v Mnichově přítomni, nicméně k samotnému jednání připuštění nebyli a museli čekat na chodbě, která se nacházela mimo jednací místnost.¹⁰⁵ Při tomto jednání se Hitler dožadoval víceméně okamžitého předání Sudet. Tomuto požadavku Anglie i Francie vyhověla. Tím jsou všechny naděje Československa ztraceny. Československo zůstalo nepodpořeno mocnostmi, do kterých vkládalo největší naděje. Od té doby se tomuto okamžiku dává přizvisko “*Mnichovský diktát*”, “*Mnichovská zrada*”, či jednání “*O nás, bez nás*”. Ať už to ale nazveme jakkoliv, je jasné, že Francie i Anglie si naivně myslela, že tímto ústupkem zastaví rozpínavost Německa. Opak byl ale pravdou. Tato politika “*Appeacementu*” se ukázala jako absolutně neúčinná. Z 29. na 30. září 1938 se tedy Československo musí sklonit před nacistickým Německem. Opevněná území jsou “*Wehrmachtem*” překročena bez jediného výstřelu, prezident Beneš přenechává prezidentské křeslo JUDr. Emilu Háchovi a odchází do exilu. Následně jsou Čechy a Morava oficiálně obsazeny a spadají pod samosprávu Říše. Zřizuje se “*Protektorát Čechy a Morava*”. Slovensko vyhláší Slovenský štát a musí jít Hitlerovi na ruku. Pokud by se tak nestalo, Hitler vyhrožoval, že dovolí, aby Slováci obsadilo Maďarsko.¹⁰⁶ O tom, zda se tehdy mělo Československo bránit německé mašinérii, se vede neustále velká debata. Je pravdou, že Čechoslováci tehdy disponovali velice zkušenou armádou, která byla perfektně a kvalitně vyzbrojena. Navíc systém pohraničního opevnění byl tehdy také ojedinělý. Jediným otazníkem, který visí ve vzduchu, je skutečnost, že německé vojsko mělo navrch co do velikosti. A to několikrát. Svou sílu ukázalo při vpádu do Polska.

Pokud bychom měli srovnat tehdejší situaci Československa a Polska, lze si vyvodit, že ač byla situace pro Československo naprosto ztracená, přeci jenom situace v Polsku byla vážnější. Již výše zmíněný plán “*Fall Weiss*” byl totiž plně realizován.

¹⁰⁴ SALMAGGI C, PALLAVISINI A.. *2194 dnů druhé světové války*. Nakladatelství Olympia a. s., 2007. 10. s., ISBN 88–370 3572–1.

¹⁰⁵ SALMAGGI C, PALLAVISINI A.. *2194 dnů druhé světové války*. Nakladatelství Olympia a. s., 2007. 10. s., ISBN 88–370 3572–1.

¹⁰⁶ MAZOWER, M. *Hitlerova Říše*. Nakladatelství Jota s. r. o., Brno 2009, 1. vydání, 70. s., ISBN 978–80–7217–632–8.

Nacisté měli tedy poprvé možnost ověřit si, jak na tom skutečně se svou vojenskou silou jsou. Nacisté chtěli pod svou sféru vlivu již dluho zařadit město Gdaňsk. Nacisté ale začali stále více přitvrzovat ve svých požadavcích. Politická nálada se začala v Evropě radikálně měnit.¹⁰⁷ Hitler si totiž chtěl osvojit i Poznaň a část bývalého Pruska. V tuto chvíli již Anglie i Francie konečně pochopily, že již nelze takovému jednání čelit formou neustálého ustupování tak, jak to praktikoval Chamberlain. Jakmile se zjistilo, že se na Polsko valí další nespelnitelné požadavky, daly obě země Polsku garanci vojenské podpory. V momentě, kdy italská vojska vstoupí na území Albánie, dají tuto garanci i Řecku.¹⁰⁸ Mussolini s Hitlerem byli sice domluveni, že na válku je ještě čas, Hitler byl ale přesvědčen, že Polsko chce napadnut co nejdříve. V srpnu 1939 ve svém Orlím hnízdě promluvil ke svým vojenským špičkám takto:

*“Boj na život a na smrt...Přednost má zničení Polska. Cílem je vyřadit z činnosti aktivní síly, nikoliv dosáhnout nějaké konečné linie...Poskytnu propagandistický důvod pro zahájení války a vůbec nezáleží na tom, jestli bude věrohodný, nebo ne. Vítěze se potom nebude nikdo ptát, jestli mluvil pravdu. Když se začíná nebo vede válka, pravda není důležitá, jen vítězství. Uzavřete svá srdce před soucitem. Jednejte brutálně! Osmdesát milionů lidí musí dostat to, co jim patří. Musí se zajistit jejich existence. Silnější člověk má pravdu. Co největší tvrdost.”*¹⁰⁹

A skutečně se tak stalo. Německé noviny neustále psaly, jak jsou Němci, kteří žijí, ať už v Gdaňsku, či v jiném polském městě, utiskováni, a jak je s nimi špatně zacházeno. Nic ale nebylo tak účinné, aby bylo adekvátní zaútočit na Polsko vší silou. Ovšem nakonec se za pomoci “SS” a “Gestapa” navrhl plán, jak na Polsko “legitimně” zaútočit. Plán měl nejvyšší statut utajení a dostal kódové jméno “Operation Himmler”. Tato operace byla vedena Reinhardem Heydrichem členem “SS” a německé tajné služby, a Heinrichem Müllerem, šéfem “Gestapa”.¹¹⁰ Tato akce je označována jako tzv: “Gliwický incident” a oficiálně odstartovala druhou světovou válku. Akci měl velet člen “SS” a nacistické tajné služby Alfred Naujocks. Plán byl prostý. Skupina vedená Naujocksem, převlečená do polských uniformem a vyzbrojená

¹⁰⁷ MAZOWER, M. *Hitlerova Říše*. Nakladatelství Jota s. r. o., Brno 2009, 1. vydání, 78. s., ISBN 978-80-7217-632-8.

¹⁰⁸ MAZOWER, M. *Hitlerova Říše*. Nakladatelství Jota s. r. o., Brno 2009, 1. vydání, 79. s., ISBN 978-80-7217-632-8.

¹⁰⁹ MAZOWER, M. *Hitlerova Říše*. Nakladatelství Jota s. r. o., Brno 2009, 1. vydání, 79. s., ISBN 978-80-7217-632-8.

¹¹⁰ SALMAGGI C., PALLAVISINI A. *2194 dní druhé světové války*. Nakladatelství Olympia a. s., 2007. 13. s., ISBN 88-370-3572-1.

polskými zbraněmi falešně zaútočila na německou radiostanici poblíž Gliwic. Německé strážné měla postřílet. To se nestalo. Jako kamufláž posloužilo pár vězňů z koncentračních táborů. Ti byli zastřeleni na místě místo strážných a byli navlečeni do německých uniforem. Německo tak druhý den zahájilo mohutný útok na Polsko. Jako odplatu za napadení německé radiostanice.¹¹¹ Ve 4:45 hodin, 1. 9. 1939¹¹² vojska nacistického Německa zahájila vstup na polskou půdu. Nasazena byla těžká technika. Letecké bombardéry, tanky, pásová vozidla, z moře se ostřelovaly přístavy německým námořnictvem. Než se stačily polské letouny odlepit od země, byly dávno zničeny. Celkově polská armáda těžko mohla něco dělat proti německé přesile. Navíc vyzbrojené nejmodernější technikou.¹¹³ Situaci okamžitě začala řešit Británie. Den po vpádu do Polska dala Británie Německu ultimátum na stáhnutí svých vojsk z polského území do dvou hodin. To se nestalo. Británie tedy vyhlásila Německu válku. Zanedlouho také Francie. Ze strany Francie to byla spíše jen formalita. Francie zůstala pasivní, držela si Maginotovu linii a praktikovala tzv. *“Sitzkrieg”*.¹¹⁴ Pro Polsko ale již tak hrůzná situace neustávala. Začala hromadná evakuace žen a dětí, jelikož německé letectvo zahájilo bombardování velkých měst. Zejména Varšavu. Situace byla pro Polsko beznadějná. Nutno dodat, že polští vojáci bojovali za svou zem horlivě a statečně, ale na válku nebyli připraveni jak výcvikem, tak vojenským materiálem. Navíc poté zaútočili podle plánu i Sověti. Prý proto, aby ochránili Bělorusko. Celý konflikt trval zhruba měsíc. Do 5. října se všechny jednotky polské armády vzdaly.¹¹⁵ To, co následovalo pak, si krom pamětníků nedovede asi nikdo představit. Jednotky *“SS”* zformovaly ve svých řadách speciální oddíly, které nesly název *“Einsatzgruppen”*. Ty operovaly již v dobytém území, v posledním sledu. Jejich úkolem bylo likvidovat veškerou polskou inteligenci, ale také Židy. Bohužel se toto dělo i na opačné straně. I sovětská armáda likvidovala obyvatelstvo i členy polské armády. Katyňský masakr je jasným příkladem. Polská vláda nakonec zvolila exil, spousta vojáků z Polska, kterým se podařilo utéci, podpořila poté anglické, nebo později, americké jednotky. Polsko bylo rozděleno na dvě okupační zóny. Ruskou a

¹¹¹ SALMAGGI C., PALLAVISINI A. *2194 dnů druhé světové války*. Nakladatelství Olympia a. s., 2007. 13. s., ISBN 88–370 3572–1.

¹¹² BOYLE, D. *Druhá světová válka ve fotografiích*. Nakladatelství REBO spol. s. r. o., Čestlice 2005. 1. vydání, 46. s., ISBN 80–7234–032–8.

¹¹³ BOYLE, D. *Druhá světová válka ve fotografiích*. Nakladatelství REBO spol. s. r. o., Čestlice 2005. 1. vydání, 50. s., ISBN 80–7234–032–8.

¹¹⁴ *Stizkrieg – Válka v sedě, popř. podivná válka spočívala ve váhavosti začít útok.*

¹¹⁵ BOYLE, D. *Druhá světová válka ve fotografiích*. Nakladatelství REBO spol. s. r. o., Čestlice 2005. 1. vydání, 52. s., ISBN 80–7234–032–8.

německou.¹¹⁶ Po napadení Polska již nikdo nepochybuje, že se Evropa znovu ocitla ve válce.

5.2 Situace v Říši v období války – do operace “Barbarossa”

Je třeba zdůraznit, že v tomto období německá armáda zažívala doby své největší slávy. Paralizovaná Evropa nedokázala efektivně a dostatečně včas reagovat na takový rozmach. Většina armád obsazených zemí Německem byla vyzbrojena podobně, jako v první světové válce. Možná lehce inovovaná. Nicméně na technické vymoženosti, které nasadili do bojů nacisté, to stačit vůbec nemohlo. Euforie byla ze začátku v Německu opavdu velká. Německý lid věřil, že s takovýmto rychlým postupem německých vojsk zkrze Evropu nemůže Říše prohrát. Navíc nikdo nepochyboval o tom, že válka skončí brzy. Ostatně touto myšlenkou byli obyčejní Němci propagandou krmeni po celkou dobu války. Ovšem vystřízlivění přišlo v momentě, kdy německé vojsko utrpělo hrozné ztráty v Sovětském svazu při tažení na východ. Do té doby se ale nacistické Německo vezlo na vítězné vlně.

Politika v Německu díky válce musela být pozměněna. Logicky se muselo věnovat více času průmyslu, který se transformoval na válečnou produkci. O to se staral Albert Speer. Ani administrativa a samospráva nezůstala beze změny. Čím více Německo získávalo dobytá území, tím více muselo být o tato území pečováno. Nacisté nechtěli usínat na vavřínech a věděli, že zabránit odporu z okupovaných území znamená začít s tvrdou nacifikací. K tomuto úkolu byli přiděleni tzv. “*Gauleitěři*”, kteří měli na starost jednotlivé správní celky jak doma v Německu, tak v dobytých územích.¹¹⁷ Bylo sice odsouhlaseno, že neněmecké národy si z části budou moci dodržovat pořádek ve svých zemích v podstatě samy, ale pod tvrdým dohledem říšských úřadů v čele s “*gauleitery*”. To se ale nelíbilo funkcionářům z “*SS*”, kteří by měli na tuto problematiku dohlížet. Spíše ale bývaly tyto složky opomíjeny na úkor nacistické tajné policie. Himmler dával častokrát najevo svou nespokojenost s malým využíváním svých jednotek při řešení tohoto problému, nicméně byl neustále přesvědčován, že čas “*SS*” přijde. A opravdu přišel. Při dobývání Balkánu a postupem na Sovětský svaz se neustále na dobytých územích objevovaly známky partyzánského odboje. Himmlerovy jednotky tedy byly zapojeny, aby eliminovaly tyto záškodnické organizace. Z hlediska ekonomického bylo třeba jednat tak, aby se vedení války a

¹¹⁶ SHAW, A. *Druhá světová válka den po dni*. Naše vojsko s. r. o. / nakladatelství Columbus, Praha, 2004. 1. vydání, 13. s., ISBN 80-7249-195-4 / ISBN 80-206-0732-3.

¹¹⁷ MAZOWER, M. *Hitlerova Říše*. Nakladatelství Jota s. r. o., Brno 2009, 1. vydání, 248. s., ISBN 978-80-7217-632-8.

okupování území co nejvíce vyplatilo. Není třeba více připomínat, že válečný konflikt je pro každou zemi, která jej vede, obrovskou finanční zátěží. U Německa tomu nebylo jinak. Stručně řečeno, cílem bylo vytvořit plán, jak nejvíce vytěžit z okupovaných území tak, aby Německo co nejméně strádalo a státní kasa nebyla tolik zatěžována. O tomto plánu se dalo mluvit jako o absolutní ekonomické sféře vlivu. Tato sféra měla později obsahovat skoro celou oblast Evropy.¹¹⁸ Při takto raketovém postupu totiž nacisté obsadili část střední Evropy, Benelux, Francii, která byla od té doby rozdělena neformálně na dvě části. Jedna pod kontrolou "Wehrmachtu", druhá byla pod Vichistickým režimem, který německou nadvládu přijmul a s nacisty spolupracoval, což bylo pro Německo po ekonomické stránce velice výhodné. V čele stál Phillippe Pétain. Mezitím v Británii zasedla exilová vláda v čele s Charlesem DeGaullem, který se po válce stane francouzským prezidentem. Ten bude se spojenci aktivně spolupracovat. Díky jeho zásluze bude po dobu celé druhé světové války fungovat ve Francii aktivní protinacistický odboj. Následovalo obsazení zemí na severu – Hitler provedl invazi do Dánska a Norska. V Norsku totiž byl strategickým místem přístav Narvik, odkud se dal řídit import i export severní cestou v Atlantiku. Zde svedli Britové s Němci kruté boje. Nikdo nemohl uvěřit, že se dokázali Němci dostat tak daleko na sever v tak krátkém časovém úseku.¹¹⁹ Tato dobytá území tedy nabízela možnost ekonomicky odlehčit zátěži, kterou Německo muselo snášet při vedení války. Mohli čerpat suroviny jako uhlí, ocel, ale také obilí, a další základní suroviny, které byly třeba.¹²⁰ Pro lepší představu: Od roku 1941 – 1943 putovalo do Říše z okupované Evropy 25 milionů tun potravin. V dalších dvou letech bylo Německo závislé na ostatních zemích ještě více a k září 1944 se potencionální dluh Německa odhadoval na neuvěřitelných 42 miliard marek!¹²¹ I tak se část válečné výroby přesunula do okupovaných území, kde byli lidé nuceně nasazení a museli pracovat pro Říši. Nešlo ale jen o suroviny. I celková ekonomická situace se musela udržet víceméně v únosné míře. Proto Německo používalo metodu postupného vyrabování okupovaných území což znamenalo jediné. Zatímco ekonomická situace v Německu byla na únosné míře a

¹¹⁸ BULLOCK, A. *Hitler a Stalin – paralelní životopisy*. Nakladatelství KMa spol. s. r. o., Brno 2005, 722. s., ISBN 80-7309-264-6.

¹¹⁹ *V plánu, jestli je třeba v Norsku na Němce zaútočit opět nebyli Francouzi a Britové jednotní. Tato nerozhodnost stála křeslo jak Daladiéra, tak Chamberlaina. Na jejich místo usedl Winston Churchill.*

¹²⁰ MAZOWER, M.: *Hitlerova Říše*. Nakladatelství Jota s. r. o., Brno 2009, 1. vydání, 248. s., ISBN 978-80-7217-632-8.

¹²¹ BULLOCK, A.: *Hitler a Stalin – paralelní životopisy*. Nakladatelství KMa spol. s. r. o., Brno 2005, 722. s., ISBN 80-7309-264-6.

HDP v mezích, vykořisťovaná území stagnovala. Všichni věděli, že tento trend nemůže pokračovat do nekonečna.

První opravdu velkou zkouškou pro Německo bylo změření sil s Brity. Ten je nacistům opravdu velkým trnem v oku. Jediní Britové drží s německou armádou krok a dokáží její útoky odrážet. 10. 8. 1940 začala bitva o Bitánii. Tzv. „*Den orla*“.¹²² Královští letci ze začátku hojně prohrávali vzdušné souboje proti zkušeným leteckým esům soupeře. Ti již měli zkušenosti ze Španělska, kde po boku Franca bojovali pod známou „*Legion Condor*“. Výcvik pilotů a jejich zažité návyky byly u obou zemí rozdílné. A Britům trvalo, než se dokázali s rozdílným bojovým systémem soupeře srovnat. Němečtí piloti nebyli striktně vázáni leteckou formací. Léтали ve volněji uspořádaných vzorcích, v rozdílných výškách, využívali momentu překvapení, útočení tzv: „*ze slunce*“, napadali z mraků a vyznávali spíše boj systémem jeden na jednoho.¹²³ Britové museli na zemi vytvořit protivzdušnou obranu. I tak ale jednotky na zemi utrpěly veliké ztráty. Nad Británií probíhaly lité boje. Nakonec se poměr sil vyrovnal a Britové zkusili na Němce použít bombardování. Při shoení pum na Berlín, které přinesly civilní oběti, již veřejné mínění nebylo tak optimistické, a tak i obyčejní lidé zjistili, že i jejich bezpečí může být ohroženo. Propaganda se musela snažit o to více, aby umlčela pochybnosti, které by mohly potencionálně podkopat autoritu a suverénnost nacistické strany. Nakonec 14. 10. 1940 Němci formálně přiznali porážku a tak se invaze do Anglie, která byla součástí plánu, nikdy neuskutečnila. Hitler porážku ale nikdy oficiálně nepřiznal. Okomentoval situaci slovy, že je potřeba se zaměřit na důležitější cíl – na Rusko. Tím, že napadl Sovětský svaz, musel bojovat na dvou frontách zároveň. Před Sovětským svazem stojí bitva, která nakonec víceméně rozhodne budoucím vývoji Říše i celé druhé světové války.¹²⁴

5.3 Karta se obrací

Poté, co německé velení nechalo odvolat ozbrojené výpady proti Británii, celá Evropa vypadala jako jedno velké bojiště. Co bylo ale hodně znepokojivé, byl fakt, že část boje se odehrála i na výsostné půdě Říše. Němci se zaměřili na východ, napadli Balkán, také Řecko, proběhne výsadek na Krétě. Zde všude proti nim stojí britské

¹²² MOSLEY, L.: *Bitva o Británii*. Nakladatelství Svojtka & Co., Praha, 2001. 1. vydání, 90. s., ISBN 80-7237-277-7.

¹²³ MOSLEY, L.: *Bitva o Británii*. Nakladatelství Svojtka & Co., Praha, 2001. 1. vydání, 90. s., ISBN 80-7237-277-7.

¹²⁴ SHAW, A. *Druhá světová válka den po dni*. Naše vojsko / nakladatelství Columbus, Praha, 2004. 1. vydání, 31. s., ISBN 80-7249-195-4. / ISBN 80-206-0732-3.

jednotky. Na jihu a v Africe již vedli válku Italové. Japonci začali se svou expanzí do Tichomoří. Británie byla již ve stoprocentním válečném stavu a hodlala v něm setrvat. V tuto těžkou dobu měla vazby na USA, které dodávaly potřebný materiál nebo potraviny. Jakkoliv se snažily spojené státy nezasahovat vojenskou silou do tohoto konfliktu, ani ony nezůstaly bez újmy.

Dnes již víme, že pokud by nezaútočila Říše na Sovětský svaz, zaútočil by Sovětský svaz na Říši. Byla jen otázka času, kdo bude první a jak dlouho potrvá, než jedna, či druhá armáda udeří. Nicméně první zaútočila právě Říše. Jde o to, jak je možné, že se tak velké giganty, které podepsaly pakt o neútočení, dostaly do takového sporu. Důvod je jednoduchý. První je třeba zmínit bolševismus. S tím nacisté prostě a jednoduše bojovat museli. Druhou skutečností byl fakt, že obě země toužily po územním zisku. Rusové šli se svými výboji ještě dál, než je zavazovala smlouva. Obsadili i část Bulharska a přilehlá ropná pole, svůj vliv chtěli i v části u tureckých břehů.¹²⁵ Němci zase chtěli podle všeho oblast Finska. Stručně a jednoduše jedna strana podváděla druhou. Nakonec začal německý generální štáb vymýšlet plán, jak a kdy na Rusko zaútočit. Zásadní důvody pro zaútočení byly dva. Prvním bylo dosáhnout obrovských ropných polí na Kavkaze. Kdyby se to Němcům podařilo, znamenalo by to velký mezník v celé válce. Německo ropu zoufale potřebovalo. Bylo to ožehavé téma pro většinu straníků z "NSDAP". Díky okupovaným územím mohli mít zajištěny nejrůznější suroviny, ale ropu ne. Ropa byla ve válce nejcennější položkou. Rezervy, které Německo mělo, ani zdaleka nestačily k bezproblémovému průběhu války. Druhý důvod byl čistě otázka prestiže a Hitlerovy nadutosti. Pro něj by porážka SSSR znamenala osobní výhru. Stalina bral za svého soka. Porazit Rusko, jakožto kolébku bolševismu a srovnat město, které nese Stalinovo jméno se zemí, bylo Hitlerovým snem. Po neshodách zástupců SSSR a Říše bylo jasné, že tažení na východ bude nevyhnutelné. Hitler prohlásil, že cílem bude dobýt Moskvu, Leningrad a Stalingrad. V Německu se v tu dobu již nemluví o ničem jiném než o válce. Téměř všechen průmysl je transformován na vojenský, skoro každá německá rodina má příbuzného, či člena rodiny na frontě. Z rádiových přijímačů chodí neustále zprávy z ohnisek bojů. Dokonce válka přebírá na domácí půdě z části funkci sportů, které Němci mají velmi v oblibě. Propaganda využívá úspěchy německých vojsk ke zlepšení nálady a umlčení veřejného mínění, které je po bombardování Berlína v nejstotě, zda je možné válku vůbec vyhrát.

¹²⁵ SCHIRER, W. L. *Vzestup a pád třetí říše*. Nakladatelství L. Marek, Brno 2004, 1. vydání, 714. s., ISBN 80-86263-51-7.

Těmto pár vyvoleným z řad německého vojska se díky rozvíjejícím se médiím dostává řádné popularity, stejně tak, jako dnes uznávaným sportovcům. Německý lid své “hvězdy” doslova miluje. Jejich tváře se objevují na titulních stranách novin i časopisů. S touto prestiží přicházela pro vojíny i řada výhod. Častější dovolené, bankety, společenské události. Téměř všude na veřejnosti se tito “hrdinové” objevují po boku Hitlera. Jmenovat můžeme letecká esa Ericha Hartmanna, Waltera Nowotnyho, Hanse Ericha Rudela či tankového velitele Michaela Wittmanna. Od této chvíle, ať chtělo, či nechtělo, Německo žilo naplno válečným stavem. Politika se v tuto dobu zabývala hlavně organizačními úpravami, které musejí nastat při obsazení SSSR. Díky tomu, že je Sovětský svaz tak rozlehlý, se počítá i s rozšířením rasové politiky. Vyhnaní slovanské populace ze střední Evropy mělo být směřováno právě do této oblasti. Dále pak padla myšlenka na zřízení pochodů smrti. Po pádu Ruska mělo být toto rozlehlé území rozděleno na jednotlivé státy, které budou mít nezávislé vlády. O otázky ohledně východní Evropy se měl postarat německý pomatenec, prý velký myslitel, historik s obrovskými znalostními mezerami, Alfred Rosenberg.¹²⁶ Ten rozdělil část Ruska tak, že území okolo kavkazské bohaté oblasti bude pochopitelně zabráno Říší a bude jí spravovat říšský zástupce. Oblast Běloruska se stane protektorátní oblastí. Pobaltí bude také německé, původní obyvatelstvo bude vyhnáno a nahrazeno Němci, nejlépe válečnými veterány.¹²⁷

Samotná obří operace začala v červenci 1941. Toto období nebylo vybráno náhodou. Němci chtěli zprvu postupovat rychle a efektivně. A příznivé počasí jim k tomu mělo pomoci. Opět by se dalo říci, že ze začátku byl německý postup do hloubi Sovětského svazu drtivý. Koncem měsíce ohrožovali Němci Minsk, pokračovali ke Kyjevu a sovětská armáda byla na ústupu.¹²⁸ Následně nacisté začali blokovat Leningrad. Nacisté nechtěli riskovat protáhnutí bojů, chtěli pokračovat stejným tempem směrem k městu na Volze. Postupem času “*Wehrmachtu*” docházela munice, jídlo. Paulusova armáda byla zavřena do kleští, které vytvořila sovětská armáda. To vše díky výborné strategii generála Žukova. Paulus následně u Stalingradu kapituloval. I když

¹²⁶ SCHIRER, W. L. *Vzestup a pád třetí říše*. Nakladatelství L. Marek, Brno 2004, 1. vydání, 738. s., ISBN 80-86263-51-7.

¹²⁷ SCHIRER, W. L. *Vzestup a pád třetí říše*. Nakladatelství L. Marek, Brno 2004, 1. vydání, 738. s., ISBN 80-86263-51-7.

¹²⁸ SUTHERLAND, J. CANWELL, D.: *Druhá světová válka*. REBO Productions CZ, Praha 2005, 1. vydání, 111. s., ISBN 80-7234-473-0.

Hitler chtěl, aby spáchal sebevraždu.¹²⁹ Následovalo stažení vojsk z území Ruska. Sovětský svaz se tak přidává oficiálně na spojeneckou stranu. I když velkou část území nacisté dobyli, lze hovořit o vítězství Pyrhově. Toto tažení znamenalo pro německou armádu obrovské ztráty. Doma v Německu se musela propaganda činit více než kdy před tím. Lidé začali mít pochybnosti o tom, zda je vůbec možné válku vyhrát. Nacisté museli bojovat na dvou frontách. To znamenalo zintenzivnění válečné produkce. Němci byli od této chvíle v totální válce.

5.4 Začátek konce

Tím, že se USA zapojily do války znamenalo, že se proti Ose postavila tzv: “Trojka”, tři představitelé hlavních zemí na straně spojenců. Winston Churchill za Británii, Josif Stalin za Sovětský svaz, a F. D. Roosevelt za USA. Roosevelt byl po své smrti ke konci války nahrazen jeho prezidentským nástupcem, Hanrym Trumanem.

Spojenci zahájili masové bombardování německých měst, resp. důležitých strategických bodů jako továrny, protiletectkou obranu atd. Toto bombardování se schválilo na konferenci v Casablance, kde zasedli všichni tři zástupci “Trojky”.¹³⁰ Nejvíce postižená byla průmyslová města jako Berlín, Hamburk, Kiel... Bombardování přineslo řadu civilních obětí, nicméně bylo důležité přerušit německou válečnou produkci. Situace v Německu byla již v katastrofálním stavu. Chybělo jídlo, léky, základní potřeby. To vše díky tomu, že se Německo uchýlilo k totální válce. Všechna výroba byla podřízena ve prospěch armády. Nacistická propaganda byla ale aktivní a snažila se, aby lidé nepropadali panice. Následně se Američané vylodili i na jihu Itálie. A tak se zapojili po boku spojenců do boje s Italy a následně i s Němci. Z východu na pevnost Evropu mířila sovětská armáda. Kolem nacistického režimu se začala utahovat smyčka. Spousta vysokých politicky činných představitelů věděla, že je situace den ode dne horší. Válka se začala obracet proti Německu. Lidé ve větších městech dávali najevo nevoli kvůli situaci, ve které se Němci nacházeli. Díky neustálým náletům více a více trpělo civilní obyvatelstvo.¹³¹ Tyto nevole se nacistická strana snažila negovat tvrdou rukou tak, aby bylo všem jasné, co se bude dít, pokud se tyto odboje začnou

¹²⁹ KNOPP, G. *Stalingrad, peklo na Volze*. Euromedia Group, k. s. – Ikar. Praha, 2005. 1. vydání, 333. s., ISBN 80-249-0610-4.

¹³⁰ SHAW, A. *Druhá světová válka den po dni*. Naše vojsko / nakladatelství Columbus, Praha, 2004. 1. vydání, 177. s., ISBN 80-7249-195-4 / ISBN 80-206-0732-3.

¹³¹ BULLOCK, A. *Hitler a Stalin – paralelní životopisy*. Nakladatelství KMa spol. s. r. o., Brno 2005, 722. s., ISBN 80-7309-264-6.

opakovat. Odpor se řešil osvědčenými metodami. Koncentrační tábory, vězení, popravky...

Nedůvěru ale vůdce ztrácel i na nejvyšších politických postech. Důkazem vysoce stagnující důvěry v nacismus jako celek, byly i narůstající atentáty na Adolfa Hitlera. Pokud by teď Hitler válku vzdal, nemusel by být celý průběh války tolik krvavý. Spousta generálů s Hitlerovými výroky a manýry nesouhlasila. Nikdo se mu však nedokázal postavit. Až na pár odvážných. Celkově bylo na Hitlera spácháno více než 40 atentátů.¹³² Dva z nich ale byly opravdu velice blízko úspěchu. Z toho jeden byl spáchán a velmi dobře promyšlen členy jeho generálního štábu. Prvním velkým byl pokus Švýcara Georga Elsera. Ten se pokusil Hitlera zabít pomocí výbušniny, kterou si sám složil a zprovoznil. Odjel v roce 1942 do Mnichova a nainstaloval v předvečer jeho vystoupení 7. listopadu bombu do hodin za řečnický pult v měst'sanském pivovaru, kde vůdce každoročně pronášel své demagogické projevy při příležitosti výročí Mnichovského puče. Nicméně Hitler tehdy začal o půl hodiny dříve. Pár desítek minut dělilo Hitlera od jisté smrti. Elser byl poté dopaden a nakonec zastřelen v koncentračním táboře.¹³³ Druhým, je známý pokus hraběte von Stauffenberga. O tomto pokusu již stoprocentně můžeme mluvit jako o pokusu zastavit nacistický politický systém a ukončit tak válku. Tento vojín z povolání s modrou krví vystudoval vojenskou akademii a bojoval za války v Tunisku pod Rommelem. Zde byl raněn a přišel o levé oko a také o ruku. Byl sice nadšen rychlým postupem vojsk Evropou, ale poté uznal, že válka nemůže být úspěšná. Poté se dozvěděl o likvidaci Židů. To ho přimělo spáchat atentát. Spolupracoval s dalšími generály na plánu operace "*Valkýra*".¹³⁴ Podle opozice v armádě měl být zneškodněn bombou v kufru nejen Hitler, ale i Himmler, Keitel a ostatní špičky velení. První pokus v Obersaltzbergu nevyšel. Nedostavil se právě zmiňovaný Himmler. Druhý pokus, tantokrát již uskutečněný, nastal ve vůdcově hlavním stanu, ve "*Vlčím doupěti*". Do konferenční místnosti se měly dostavit všechny špičky velení. Stauffenberg umístil kufr s Bombou vedle vůdce. Bohužel až za masivní nohu od obrovského kulatého stolu. Nakonec místnost opustil. Bomba vybuchla. Hitler ale mezi ostatními mrtvými nebyl. Díky dubové noze, která ho kryla před přímým výbuchem. Vyvázl jen s lehkými zraněními. Následoval kolotoč vyšetřování.

¹³² WELCH, D. *Němci proti Hitlerovi*. Euromedia Group k. s., Praha, 2005. 158. s., ISBN 80-242-1379-6.

¹³³ WELCH, D. *Němci proti Hitlerovi*. Euromedia Group k. s., Praha, 2005. 158. s., ISBN 80-242-1379-6.

¹³⁴ *Při vyhlášení ohrožení, měly záložní vojska obsadit důležité strategické body v Berlíně.*

Atentátníci byli dopadeni a popraveni. Mezi nimi i Stauffenberg.¹³⁵ Ostatně ani ostatní vysocí představitelé nacistického režimu se atentátům nevyhli. A některé atentáty byly úspěšné. Reinhard Heydrich byl odbojem, který byl podporován Británií, zabit při atentátu v Praze. Atentátníci Gabčík a Kubiš úspěšně atentát provedli, Heydrich svým zraněním posléze podlehl, ale i oni byli poté zabití v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Praze, kde měli úkryt.¹³⁶

5.5 Konec smutné etapy

Za zásadní zlom a převrat celé druhé světové války a zničení nacismu v Německu byl brán okamžik, kdy se spojenecká vojska vylodila u břehů Normandie. Byla to největší vylodovací invaze války. Tato vojenská akce je výsledkem geniálních tahů a rozhodnutí armádního velení spojenců. Němci sice s potencionální invazí počítali, postavili kvůli tomu systém válečného opevnění – Atlantický val. Ten byl ale překonán a Hitler, v tuto dobu již zcela postaven mimo realitu, začal vydávat krajní, někdy zcela zbytečné a nepochopitelné rozkazy.

Na poslední odpor se zmoohl při bránění pozic u ardenských lesů. Na tuto akci povolal poslední rezervy. A i když Američané zde utrpěli velké ztráty, průlom se podařil a spojenci pokračovali k Berlínu.¹³⁷ Při postupu spojenci objevují koncentrační tábory, politické materiály, doslýchají se od lidí, co vlastně nacismus byl. Spojenci jsou z této politiky naprosto zdrceni. Informace o Holocaustu a jných zvěrstvech, co nacisté učinili či měli v plánu, se dostávaly na veřejnost.¹³⁸ Začátkem roku 1945 již i spojenci věděli, že konec války je blízko. To s sebou přinášelo otázky o poválečném rozdělení Evropy, zejména Německa. První velkou konferencí, u které byly přítomny hlavy spojeneckých zemí, byla "*Jaltská konference*", která se konala od 4. do 11. února 1945. Cílem bylo schválit poválečnou demilitarizaci Německa, ujasnit si postoj, který budou hlavy spojenců zastávat vůči Francii, rozdělení na okupační zóny, a poprvé byla řešena problematika OSN.¹³⁹ Čím blíže se jednotky blížily k Berlínu, tím více si nacisté uvědomovali, že se blíží konec. Spousta z nich se snažila vzdát se na americké straně a

¹³⁵ WELCH, D. *Němci proti Hitlerovi*. Euromedia Group k. s., Praha, 2005. 158. s., ISBN 80–242–1379–6.

¹³⁶ BLANDFORD, L. E. *Nacistické tajné služby*. Nakladatelství Vašut, 2003. 236. s., ISBN 80–7236–315–8.

¹³⁷ SUTHERLAND, J., CANWELL, D. *Druhá světová válka*. REBO Productions CZ, Praha 2005, 1. vydání, 270. s., ISBN 80–7234–473–0.

¹³⁸ GILBERT, M. *Den, kdy skončila válka*. Nakladatelství Argo, Praha 1999. 1. vydání, 27. s., ISBN 80–7203–123–6.

¹³⁹ SUTHERLAND, J., CANWELL, D. *Druhá světová válka*. REBO Productions CZ, Praha 2005, 1. vydání, 270. s., ISBN 80–7234–473–0.

nepadnout tak do sovětského zajetí. To ale neplatilo jen pro politicky činné a vyšší hodnosti. I běžní vojíní raději složili zbraně. I když Goebbels dal jasný úkol bránit Berlín do poslední kulky. Koncem dubna 45' byl Berlín doslova srovnán se zemí. Hitler a jeho nejvěrnější straníci byli ukryti v bunkru pod Berlínem. Fanatismus od Hitlera nebral konce. Do zbraně povolal starce a mladé chlapce – tzv. "Volkssturm".¹⁴⁰ Rusové pokračovali skrze Berlín. 22. dubna se snažil Himmler ještě vyjednat spojenectví s Brity a Američany proti postupujícím jednotkám Sovětského svazu, nicméně tato nabídka byla pochopitelně odmítnuta. Hitler až teď přiznal, že válka je prohrána a nacistická politika a vůbec vše, co nacisté plánovali a budovali dlouhé roky, je v troskách. Od 22. 4. 1945 bylo vyhlášeno, že kdokoliv nebude spolupracovat při boji o Berlín, bude pověšen, elektřina se nesměla používat vůbec, za její používání hrozil trest smrti, platil zákaz svícení a vycházení. Hitler i se svou ženou Evou Braunovou v bunkru spáchali sebevraždu, utracen byl i jejich pes Blondi. Posléze totéž učinil i Josef Goebbels se svou manželkou Martou. Jejich těla byla poté spálena. Marta Goebbelsová ještě před svou smrtí otráвила kyanidovými kapslemi, které dostala přímo od vůdce, svých šest dětí.¹⁴¹ Tak končí etapa nacionálního socialismu v Německu.

Sled událostí poté šel velmi rychle, Berlín padl záhy. Himmler si vzal život při nepodařeném pokusu o útěk, Göring padl do amerického zajetí. Oficiálně skončila válka v Evropě 8. Května 1945, kdy německé jednotky podepsaly kapitulaci. Poslední velkou konferencí, kterou vítězné mocnosti uspořádaly, byla "Postupimská konference" a to 2. 8. 1945.¹⁴² Zde byla následně podepsána Postupimská dohoda. Tu podepsal jak Churchill, tak Stalin i Harry Truman, který nahradil Roosevelta, který zemřel. Tato smlouva zahrnovala body, které se bezprostředně uskuteční tak, aby mohla být Evropa opět schopna fungovat jako celek. Jednalo se o navrácení anektovaných území, které zabrali Nacisté, Německo má být spolu s Rakouskem rozděleno do 4 okupačních zón. Zajímavostí také je, že na této konferenci se Truman poprvé zmínil o atomové bombě, která posléze ukončí boje v Pacifiku, kdy je Američané shodí na města Hirošimu a Nagasaki v Japonsku. Následně se konal soud s vrchními představiteli nacismu, kteří byli zajati spojeneckými vojsky. Tento soud vešel

¹⁴⁰ *Domobrana složená ze starců a dětí – Hitler nakázal povolat na frontu při bránění Berlína i ročníky narození 1929.*

¹⁴¹ FÉST, J. *Hitler a konec Třetí říše.* Nakladatelství EPOCHA s. r. o., Praha 2002, 1. vydání, 122. s., ISBN 80-86328-11-2.

¹⁴² SUTHERLAND, J., CANWELL, D. *Druhá světová válka.* REBO Productions CZ, Praha 2005, 1. vydání, 300. s., ISBN 80-7234-473-0.

do historie jako Norimberský proces. Odsouzení byli souzeni za zločiny proti míru, za zločiny proti lidskosti a za válečné zločiny. A to v sazbě od sedmi let po trest smrti oběšením. Po skončení procesu se objevily první pochybnosti, zda byl proces spravedlivý.

Po pádu nacismu a skončení druhé světové války svět vstoupil do nové etapy. Díky politickým neshodám mezi SSSR a západními mocnostmi se svět rozdělil “*Železnou oponou*”. Tento stav se poté překlenul ve “*Studenou válku*”.

ZÁVĚR

Na předchozích stranách bylo snahou nezaujatě a pokud možno detailně popsat, čím nacistický režim vůbec byl. Takto si lze, alespoň z části, udělat ucelený obrázek situací, kterými Německo procházelo, a se kterými se muselo vypořádat. Tato smutná etapa bude navždy zapsána do německé historie černým písmem. Díky pádu nacismu se Evropa posunula ale o krok dále. Tento režim se totiž stal odstrašujícím příkladem. Díky rozpoutání války tímto režimem se vítězné mocnosti shodly na programu tzv. “4D”. A sice demilitarizaci, denacifikaci, demokratizaci a dekartelizaci Německa. Tato opatření byla nazvána ochrannými prostředky a využita tak, aby se již nikdy neopakovalo toto smutné období. Od této chvíle začala svou funkci vykonávat OSN a Evropa poté položila základ pro dnešní EU. Západní Evropa byla sice pod “*Železnou oponou*“ , ale v rámci Evropy se již nestalo prioritou válčení, nýbrž udržení míru, mezinárodní pomoc, vzrůst ekonomiky a zvyšování životní úrovně. A to je oproti časům minulým obrovský krok vpřed.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Při tvorbě této metodiky byly použity následující zdroje:

tištěné zdroje:

1. BEDÜRFTIG, F. *Třetí říše a druhá světová válka – lexikon německého nacionálního socialismu 1933 – 1945*. Prostor nakladatelství s. r. o., 1. vydání, 666. s., ISBN 80–7260–109–1.
2. BOYLE, D. *Druhá světová válka ve fotografiích*. Nakladatelství REBO spol. s. r. o., Čestlice 2005. 1. vydání, 600. s., ISBN 80–7234–032–8.
3. BRADLEY, J. F. N. *Dějiny Třetí říše*. 1. vydání. Praha: Victoria Publishing a.s., 1995. 171. s., ISBN 80–85865–95–5.
4. BROZSAT, M. *Uchopení moci – vzestup NSDAP a zničení Výmarské republiky*. Nakladatelství Lidové noviny, 1. vydání, 247. s., ISBN 80–7106–276–6.
5. BRUCE, G. *Nacisté*. Nakladatelství Vašut, 1. vydání, 160. s., ISBN 80–7236–109–0.
6. BUKEY, B. E. *Hitlerovo Rakousko*. Rybka publishers, 2002, 1. vydání, 374. s., ISBN 80–86182–63–0.
7. BULLOCK, A. *Hitler a Stalin – paralelní životopisy*. Nakladatelství KMa spol. s. r. o., Brno 2005, 1029. s., ISBN 80–7309–264–6.
8. BURLEIGH, M. *Třetí říše – nové dějiny*. Nakladatelství Agro, 1. vydání, 711. s., ISBN 978–80–257–0054–9.
9. DiNARDO, L. R. *Nerovní spojenci*. Nakladatelství JOTA s. r. o., Brno 2006, 1. vydání, 391. s., ISBN 80–7217–402–9.
10. EVANS, R. J.: *Nástup třetí říše – od Bismarcka do roku 1933*. Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006. 1. vydání, 567. s., ISBN 80–7306–257–7.
11. EVANS, R. J. *Třetí říše u moci 1933 - 1939*. 1. vydání, Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2006, 791. s. ISBN 978–80–7306–323–8.
12. FEST, J. *Hitler a konec Třetí říše*. Nakladatelství EPOCHA s. r. o., Praha 2002, 1. vydání, 199. s., ISBN 80–86328–11–2.
13. GILBERT, M. *Den, kdy skončila válka*. Nakladatelství Argo, Praha 1999. 1. vydání, 443. s., ISBN 80–7203–123–6.
14. HOYT, E. P. *Hitlerova válka*. Praha: Beta – Dobrovský, Plzeň: Ševčík, 2003.

431. s., ISBN 80–7306–069–8.
15. KNOPP, G. *Stalingrad, peklo na Volze*. Euromedia Group, k. s. – Ikar. Praha, 2005. 1. vydání, 366. s., ISBN 80–249–0610–4.
 16. KOONZ, C.: *Svědění nacizmu*. Columbus s. r. o. , Praha 2009, první vydání, 365. s., ISBN 978–80–7249–233–6.
 17. MAZOWER, M.: *Hitlerova Říše*. Nakladatelství Jota s. r. o., Brno 2009, 1. vydání, 750. s., ISBN 978–80–7217–632–8.
 18. McNAB, CH. *Druhá světová válka v datech – třetí říše 1923 – 1945*. Nakladatelství Svojtka & Co. s. r. o., 2010. 1. vydání, 192. s., ISBN 978–80–256–0375–8.
 19. MOSLEY, L.: *Bitva o Británii*. Nakladatelství Svojtka & Co., Praha, 2001. 1. vydání, 224. s., ISBN 80–7237–277–7.
 20. REES, L. *Nacisté – dějiny varují*. Mladá fronta Praha, 2008., 1. vydání, 325. s., ISBN 978–80–204–1676–6.
 21. SALMAGGI C., PALLAVISINI A. *2194 dnů druhé světové války*. Nakladatelství Olympia a. s., 2007. 767. s., ISBN 88– 370 3572–1.
 22. SHAW, A. *Druhá světová válka den po dni*. Naše vojsko / nakladatelství Columbus, Praha, 2004. 1. vydání, 192. s., ISBN 80–7249–195–4 / ISBN 80–206–0732–3
 23. SCHIRER, W. L. *Vzestup a pád třetí říše*. Nakladatelství L. Marek, Brno 2004, 1. vydání, 1118. s., ISBN 80–86263–51–7.
 24. SUTHERLAND, J., CANWELL, D. *Druhá světová válka*. REBO Productions CZ, Praha 2005, 1. vydání, 320. s., ISBN 80–7234–473–0.
 25. WELCH, D. *Němci proti Hitlerovi*. Euromedia Group k. s., Praha, 2005. 191. s., ISBN 80–242–1379–6.

elektronické zdroje:

1. KAMPE, N. *Die Wansee – Konferenz*. Haus der Wansee – Konferenz : Gedenk und Bildungsstätte [online]. 2008 [cit. 11. 12. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ghwk.de/deut/wannsee-konferenz.htm>>
2. VOLEK, S. *Krach na newyorské burze v roce 1929*. *Peníze.cz* [online]. 2002 [cit. 9. 11. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://penize.cz/inflace/15133-krach-na-newyorske-burze-v-roce-1929>>.